Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײנט 10 זײטען

NAJER FOLKSBLAT — פרײז 15 גראשען

נײער פאלקסבלאט

№ 17 | לאדז, מיטוואך, י״ב שבט תרצ״ב | צענטער יאהרגאנג | Łódź, Sroda 20 stycznia 1932 r. | № 17

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

טראמװײ=שטרײק װערט פערשארפט

פערװאלטונג פון דער טראמװײ=געז. װיל נישט נאכקומען די פאדערונגען פון די טראמװײ=אנגעשטעלטע.—פערזאמ=לונג פון שטרײקענדע בעשלאסען דעם שטרײק פערשארפען

(2) נעכטען 11 אַ זײגער בײנאַכט האָט זיך אין קינאָ „אָשװיאַטאָװי״ אָנגעהויבען אַ גרויסער מי־טינג פון די שטרײקענדע טראַמװאַי־אַרבײטער. דאָס פּרעזידיום פון שטרײק־קאָמיטעט האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט װעגען דער לאַגע און װעגען דעם, אַז דער דירעקטאָר פון דער טראַמװאַי־געזעלשאַפט רינג, האָט נישט געװאָלט אױפנעהמען קײן דעלעגאַ ציע פון די שטרײקענדע.

ס׳זענען אַרױסגעטרעטען אַ גאַנצע רײה רעד־נער, װעלכע האָבען אײנשטימיג גערופען צום װײ־טערדיגען שטרײק. צום סוף איז אָנגענומען געװאָרען אַ בעשלוס, פון הײנט אָן צו פערשאַרפען דעם שטרײק, דורכ׳ן אַראָפּנעהמען פון דער אַרבײט דעם גאַנצען געהילפס־פערסאָנאַל װי אױך די אַרבײטער פון די טראַמװאַי־װאַרשטאַטען.

דער דאָזיגער בעשלוס איז אָנגענומען געװאָ־רען אײנשטימיג.

• • •

נעכטען אָװענד איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פערװאַלטונג פון דער טראַמװאַי־געזעלשאַפט, אויף װעלכער ס׳איז בעהאַנדעלט געװאָרען דער ענין שטרײק.

די מעהרהײט פון דער פערװאַלטונג איז גע־שטאַנען אויף דעם שטאַנדפּונקט אַז די נײע אַר־בײטס־בעדינגונגען זענען אין הסכם מיט דער פער־אָרדנונג פון אַרבײטס און פון האַנדעלס־מיניסטער־יומס און דערױבער איז דער שטרײק נישט בעיעכ־טיגט און די דירעקציע דאַרף נישט אײנגעהן אויף קײן שום פערהאַנדלונגען מיט די טראַמװאַי־אַר־בײטער. די פאָרשטעהער פון מאַגיסטראַט האָבען געהאַלטען אַז דער בײז־איצטיגער אָפּמאַך איז גילטיג ביז דעם 1־טען אַפּריל, דעריבער דאַרף די דירעקציע נישט איבעררײסען דעם אָפּמאַך און ערשט דעם ערשטען אַפּריל פערפיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט די פעראײנען פון די טראַמװאַי־אַרבײטער װעגען ענדערען די אַרבײטס־בעדינגונגען.

לסוף איז בעשלאָסען געװאָרען, אַז די טראַמ־װאַי־אָנגעשטעלטע װעלכע װעלען הײנט מיטװאָך נישט שטעלען זיך צו דער אַרבײט, זאָל יעדע פער־פליכטונג צו זײ זײן איבערגעריסען.

מאנדזשוריען אנ׳אונאפהענגיגע מלוכה

די נײע מלוכה װעט אנהײבען עקזיסטירען דעם 11 פעברואר

מאָסקװע, 19. (ספ. טעל.) װי ס׳מעלדעט די סאָװיעטישע פּרעסע איז געקומען אַ הסכם צװישען די כינעזישע גענעראַלען װעגען ערקלערען די אומ־אָפּהענגיגקײט פון מאַנדזשוריען. די פּראָקלאַמירונג זאָל פאָרקומען דעם 11־טען פעברואַר. די נײע מלוכה זאָל דערװײל אַרומנעהמען 3 פּראָװינצען, ס׳איז נישט אויסגעשלאָסען אַז צו דער נײער מלו־כה זאָל אױך פעראײניגט װערען מאָנגאָליען.

לאָנדאָן, 19. (ספ. טעל.) די יאַפּאַנישע אָ־פּענזיװע אין דער פּראָװינץ שעבריע דויערט װײ־טער די אַעראָפּלאַנען באָמבאַרדירען די שטאָט טשע־דע, צושטערענדיג די עפענטליכע בנינים.

די רויטע כינעזישע אַרמײ האָט פערנומען די שטאָט טינג־טשאַו אין דרום־כינע. די שטאָט איז טײלװײז צושטערט, די מעהרהײט אײנװאױנער איז אַנטלאָפען.

פראפ. שאר פרעזעס פון דירעק־טאריום פון קרן־היסוד

װאַרשאַ, 19. (יט״א טעלעגראַפיש). אַלס פרעזעס פון דירעקטאָריום פון קרן־היסוד איז בעשטימט געװאָרען פּראָפ. שאַר.

ענגלאנד שפארט

זי װעט נישט בויען דעם גרויסען הידראפלאן

לאָנדאָן, 19. (ספ. טעל.) אויף דער נעכטי־גער קאָנפערענץ אין פינאַנץ־מיניסטעריום איז בע־שלאָסען געװאָרען צו שטרײכען די קרעדיטען, װאָס זענען אַסיגנירט געװאָרען אויף צו בויען דעם גי־גאַנטישען הידראָפּלאַן. װעלכער האָט געזאָלט האָ־בען אַ נאָרמאַלע קאָמוניקאַציע צװישען ענגלאַנד און ניו־יאָרק. דער דאָזיגער שריט װערט מאָטיװירט מיט די [illegible] פון דער רעגירונג.

פוילענס חוב צו פראנקרײך

װאַרשאַ, 19 (װ) דער חוב פון פינאַנץ־מיניסטעריום צו פראַנקרײך אויפ׳ן 1 יאַנואַר 1932 האָט בעטראָפען 2 מיליאַרד 296 מיליאָן פראַנק

בעשטעלונג פאר 7 מיליאן זל.

האבען בעקומען די אויבערשלעזישע הוטען

קאַטאָװיץ 19 (װ) די קעניגס־און לאַורא־הוטען האָבען בעקומען אַ בעשטעלונג פון דער רומענישער רעגירונג אויף ציצושטעלען באַהן־שי־נעס אויף אַ סומע פון 7 מיליאָן זלאָטי.

„סיאמער״=צװילינג אין בריסקער יודישען שפיטאל

בריסק, (י.ט.א.) אין היגען יודישען שפּי־טאָל האָט אַ פרוי געבוירען אַ משונה׳דיג צװילינג — אַ שעהן ענטװיקעלט מײדעלע און צוגעװאַקסען צום בויך איז געװען נאָך אַ מענשליך בעשעפעניש מיט אַלע אבֿרים נאָר מיט אַ נישט־אויסגעפאָרעמטען פּנים. דאָס צװילינג איז געװען טויט־געבוירען. ד״ר זעליגסאָן, װעלכער פיהרט אָן מיט דער גינע־קאָלאָגישער אָפּטײלונג פון שפּיטאָל האָט דעם זעלטענעם צװילינג איבערגעשיקט אין אַ מוזעאום.

װײס=רוסלאנד קומט צו הילף די איבערװאנדערער אין בירא=בידזשאן

מאָסקװע, (יט״א) אין הסכם מיט׳ן בע־שלוס פון דער װײסרוסלענדישער רעגירונג װעגען סיסטעמאַטיש קומען צו הילף די איבערװאַנדערער אין בירא־בידזשאַן האָט דער פאָלקס־קאָמיסאַריאַט פאַר געזונדהײט אַרויסגעשיקט קײן בירא־בידזשאַן אַ דאָקטאָר און מעדיקאַמענטען פאַר 7 טױזענד רובל. חוץ דעם איז אַרויסגעשיקט געװאָרען אױסשטאַטונג פאַר 60 שפּיטאָל־בעטלער, 30 אַפּטײקלעך א. א. װ. די מלוכה־קינאָ האָט אַרויסגעשיקט קינאָ־אַפּאַראַטען און פילמען. דער בילדונגס־קאָמיסאַריאַט האָט דע־לעגירט 2 לעהרער און אַ גרויסען טראַנספּאָרט ביכער. אין בירא־בידזשאַן פיהלט זיך אַ גרויסער דוחק אין אַרבײטס־הענד. קװאַליפיצירטע אַרבײטער פערדינען ביז 7 רובל אַ טאָג.

דער לױן=קאנפליקט אין אױבער=שלעזיען

100 טױזענד ארבײטער דראהען מיט א שטרײק

קאַטאָװיץ. 29. (ספ. טעל.) 2 טעג נאָכדעם װי ס׳איז פּערעפענטליכט געװאָרען דער בעשלוס פון די גרובען־בעזיצער צו רעדוצירען די אַרבײטער־לוינען מיט 21 פּראָצענט איז אין די רײהען פון די אַרבײטער געװאָרען שטאַרק טומלדיג, די רעדוק־ציע איז שײך אַלע גרובען אין אױבערשלעזיען און אין זאַגלעמביע דאָמבראָװסקיע. די אַרבײטער־פער־אײנען האָבען אַרויסגעשיקט אַ דעפּעשע צו דער רעגירונג אין װאַרשאַ, אין װעלכער זײ פאָדערען אין נאָמען פון הונדערט טױזענד אַרבײטער צו אָפּװי־רען דעם בעשלוס פון די גרובען־בעזיצער. אין דער דעפּעשע װערט געזאָגט אַז די אַרבײטער נעהמען אָ־ראָפּ פון זיך די פעראַנטװאָרטליכקײט פאַר אַלע װײ־טערדיגע פאָלגען, ס׳איז נישט אויסגעשלאָסען אַז עס װעט אויסברעכען אַ שטרײק אין אַלע גרובען.

זעקס פױלישע ארבײטער דערהרג׳עט געװארען

בעת אנ׳אויפרײס אין אנ׳אמעריקאנישער פאבריק

ניו־יאָרק, 19. (ספ. טעל.) אין דער אַנטראַ־ציט־גרובע פון דער פױלישער אַקציען־געזעלשאַפט „פּולאַסקי״ אין פּאַראַט (װירגיניאַ) איז [illegible] אַנ׳אויפרײס פון גאַז. 6 פױלישע אַרבײטער זענען דערהרגעט געװאָרען.

די קאנפערענץ אין לאזאן אונטער א פראגע=צײכען

דאס מאראטאריום װעט אבער פערלענגערט װערען אויף א יאהר

פּאַריז, 19 (ספ. טעל.) דער גורל פון דער קאָנפערענץ אין לאָזאַן שטעהט אונטער אַ פראַגע־צײכען. ס׳איז שװער פאָרצוזעהען װען די קאָנפערענץ װעט געענדיגט װערען. דער אינטערעס צו דער גאַנצער קאָנפערענץ פערקלענערט זיך צװי־שען די פּאָליטיקער.

װי ס׳שרײבען די הײנטיגע צײטונגען װעט לאַװאַל מסכים זײן אויף צו פערלענגערן דעם מאָ־ראַטאָריום, אָבער קײן לאָזאַן װעט ער נישט פאָה־רען. איהם װעט װאַהרשײנליך פערטרעטען דער פינאַנץ־מיניסטער פלאַנדען.

די „האַװאַס״־אַגענטור מעלדעט, אַז צוליב דעם, װאָס עס דערנעהנטערן זיך די װאַהלען אין פראַנקרײך, דײטשלאַנד און אַמעריקאַ איז שװער איצט אפילו צו חלומ׳ען װעגען בעדײטענדע שריט אין דער ענטװאַפענונגס־און־ענטשעדיגונגס־פראַגע.

לאָנדאָן, 19 (ספ. טעל.) לויט װי עס שרײבט דער „דײלי־טעלעגראַף״ האָט דער אויסערן־מיניסטער סימאָן פאָרגעלעגט דער דײטשער רעגירונג צו פערלענגערן דעם מאַראַטאָריום ביז׳ן 1 יולי 1932. אין לאָנדאָן װאַרט מען אויפ׳ן ענטפער פון דער דײטשער רעגירונג. װי מ׳זעהט פאָר, װעט צוליב די מײנונגס־פערשידענהײטען צװישען פראַנק־רײך און ענגלאַנד, די לאָזאַנער קאָנפערענץ זיך בעגנוגענען נאָר מיט פערלענגערן דעם מאַראַ־טאָריום.

מאשי=מצות

װערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינגע, װי אויך מצה=מעהל, אײער=פערפעל און סובּאַרהעט לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם מיר עמפּפעהלען צו יעדער צײט אונזערע גוט־בע־קאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבערא = בעװאוסטער צוקערביע

נ. װײנבערג

38 פּעטריקאװער 38

:-: טעל. 143-82 :-:

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער לאַנגיעהריגען מיטגליד

שאול זילבערבערג

און דער גאַנצער פאַמיליע, צוליב׳ן פריהצײטיגען טויט פון זײן ליבע פרוי, מוטער און שװיגערמוטער

מרים נ״ע

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבילי ציון וירושלים!

די פערװאַלטונג פון יוד. בעקער = צעך אין לאַדז.

432

„ליגת הצדק״ לאַדז, ציגעל=גאַס 17.

פיזיקאליש טעראפּישער קאבינעט

איז טעטיג טעגליך פון 11—1 מיטאָג און פון 4 ביז 6 אָװענד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר־ספּעציאַליסט.

קװאַרץ=לאַמפּ, די טערמיע, סאָלוקס, עלעקטרישע בעדער.

273

געגען עטאטיזם און קארטעלען
איז נעכטען שארף ארויסגעטרעטען דעפ. ראזמאריז

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָני שפּון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע איז בעטראַכט געוואָרען ד דעם בודזשעט פון האַנדעלס-מיניסטעריום. דעם בודזשעט האָט רעפערירט דעפּ. מינקאָווסקי (ב.ב.)) דער רעדנער איז אַן׳אָפּטימיסט און האַלט אַז מיר וועלען דעם קריזיס בשלום איבערקומען, ער ווייסט אַז די פּראָדוקציע איז אַמייסטען געפאַלען אין דער אַגראַר-ווירטשאַפט.. מיט צופרידענהייט האָט ער אונטערגעשטראָכען די רעפאָרם אין אומזאַץ-שטייער, ער איז אויך דאַנ׳אַנהענגער פון דער קאַרטעליזאַציע.

דער רעפערענט רעדט אויך בריט אַרום דאָס פּראָבלעם פון פּאַסיווען האַנדעלס-בילאַנס און האַלט אַז דאָס איז אַ חסרון, וועלכען מ׳וועט אַזוי שנעל נישט אויסגלייכען.

אַנדערע לענדער האָבען ביליגער געמאַכט זייער פּראָדוקציע דורך אַראָפּדריקען די וואַלוטע, מיר וועלען אויף דעם דאָזיגען וועג נישט געהן, מיר מוזען אָבער ביליגער מאַכען אונזער פּראָדוקציע דורך אַ רעוויזיע פון די לוינען אין דער אינדוסטריע און דורך אַ רעוויזיע אין די פינאַנץ-סיסטעמען אין די אינסטיטוציעס פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען, מיר דאַרפען אַ גאַנץ נייעם צאָל-טאַריף און זיך פערפאַנצערן. דער רעפערענט איז אָבער געגען די מעשידענע מאָנאָפּאָלען וואָס ווערען איינגעפיהרט.

נאָכ׳ן רעפעראַט פון דעפּ. מינקאָווסקי האָט זיך ענטוויקעלט אַ גרויסע דיסקוסיע בעת וועלכער עס איז אַטאַקירט געוואָרען די ליניע פון פּאָליטיק פון קאַרטעלען.

א גרויסע רעדע געגען דעם עטאטיזם און געגען קארטעליזם האט געהאלטען דעפ. ראזמאריז (יודישע קאלא)

לויט זיין מיינונג איז דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום גאָר אַ פיליע פון „לעוויאַטאַן“, דאָס מיניסטעריום געפינט זיך אונטער׳ן דרוק פון דער גרויס-אינדוסטריע, אַזוי זאָל איצט ענטשטעהען אַ קאַרטעל פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע וועלכער וועט אויסגעפרעסט דורך אַ קליינער גרופּע פּראָאינטערעסירטע. ס׳איז ענטשטאַנען אַ פּאַפּיר-קאַרטעל און זיין ערשטע עובדה איז געווען צו בעשטימען אַ פּענסיע פאַר׳ן דירעקטאָר אין דער הויך פון 180 טויזענד זלאָטעס. פּאַפּיר איז ביי אונז טייערער ווי אומעטום, שטייגענדיג האָבען פאַבריק ברענגט 70 פּראָצענט דיווידענט, דער נאַפט-סינדיקאַט האָט לעצטענס אויסגעצאָהלט אַ ראַפינעריע פאַר אָפּשטעלען די פּראָדוקציע אַ סומע פון 300 טויזענד דאָלאַר. בראש פון סינדיקאַט פאַר גענד-פערקויף שטעהט אַזאַ „פאַכמאַן“ ווי פּירשט ראַדזיוויל. דאַן רעדט דעפּ. טשעטשאָווסקי (פּ.פּ.ס.)), סאַנאָיצא פּאָלאַקעוויטש ((ב.ב.), וואַביוק (אוקראַינער), רימאַר (נ. ד.), ראָזושטשאַק (נ.פּ.ר.) און האַלינסקי (ב.ב.) די זיצונג האָט זיך פערצויגען ביז איינס ביינאַכט.

שווערע ראסען-קאמפען אין האוואי,
די אינזלען, וואס ווערען בעטראכט אלס גן-עדן אויף דער וועלט

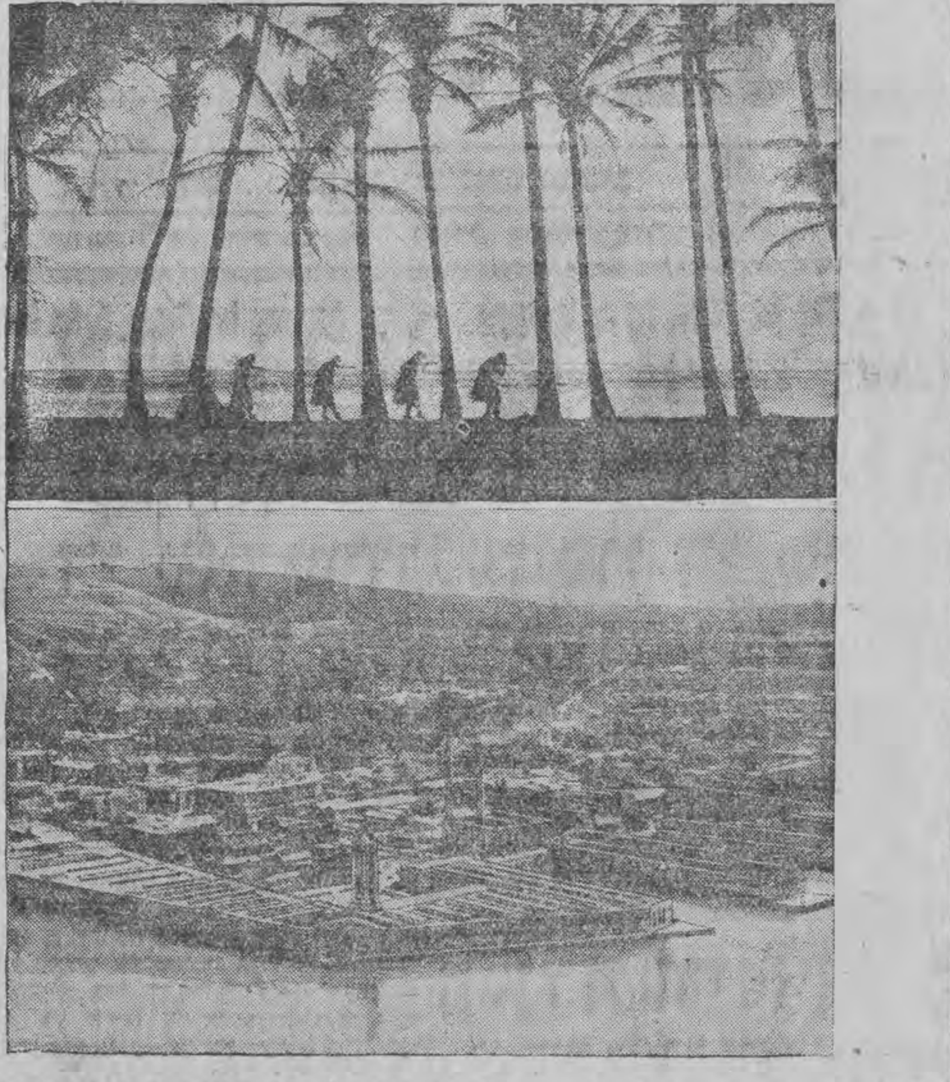
אויבען: א פעזאזש ביינאכט, אונטען: א בילד פון האנאלולו, הויפטשטאט פון די האוואיאישע אינזלען

דעפ. ליבערמאן געגען לעגיא-ניסטען-פערבאנד
נעכטיגער פראצעס אין אפעלאציע-געריכט

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער וואָקאַנדע פון אַפּעלאַציע געריכט האָט זיך נעכטען געפונען דער פּראָצעס, וועלכען ס׳האָט פערפיהרט דער דעפּוטאַט ליבערמאַן געגען דער פערוואַלטונג פון לעגיאָניסטען-פערבאַנד פאַר בעליידיגונג: אין יאָהר 1930 האָט דעפּ. ליבערמאַן פערעפענטליכט אין „ראָבאָטניק“ אַנ׳אַרטיקעל א. נ. „דאָס צובראָכענע הארץ פון ה׳ צאַר“. דער דעמאָלטדיגער יוסטיץ-מיניסטער צאַר האָט געענטפערט מיט א בריף, אין וועלכען ס׳האָט זיך בעפונען פאָלגענדער זאַץ: „דאָס פּראָוואָצירען מיך מיט א בעליידיגונג, פּעראָרטייל איך אלס אַנ׳אַנפאַל וואָס פערדינט אויף א פּאַטש, וועלכען איך וועל נישט געבען צוליב דעם אמט, וואָס איך בעקלייד“.

דעפּ. ליבערמאַן האָט דערויף געענטפערט מיט אַנ׳אַרטיקעל. ה׳ צאַר האָט דערוויל געשיקט צום דעפּ. ליבערמאַן סעקונדאַנטען, וועלכע האָבען אין „גאזעטא פּאָלסקא“ פערעפענטליכט אַנ׳אינזיניגען פּראָטאָקאָל. אַז דעפּ. ליבערמאַן האָט זיך אָפּגעזאָגט ארויסצורופען ה׳ צאַר אויף א דועל, הגם ער איז שווער בעליידיגט געוואָרען דורך ה׳ צאַר. צו דעם האָט די פערוואַלטונג פון לעגיאָניסטען-פערבאַנד צוגעגעבען, אז נאָכ׳ן אדורכלייענען דעם בריף פון ה׳ צאַר סאָלידאַריזירט זיך די פערוואַלטונג מיט׳ן אינהאַלט פון דער דעקלאַראַציע וועלכע שטעלט דעם ה׳ ליבערמאַן אויסער דער גרופּע מענשען מיט כבוד.

אין קרייז-געריכט איז דער לעגיאָניסטען-פערבאַנד בעפרייט געוואָרען. דעפּ. ליבערמאַן האָט אַפּעלירט און היינט איז דער פּראָצעס פאָר געקומען אין אַפּעלאַציע-געריכט. דער אורטייל וועט מאָרגען ארויסגעטראָגען ווערען.

איינציגע יודען בעשטימט אויף וויכטיגע פאסטענס
אין די ניי-געגרינדעטע פאלקס-קאמיסאריאטען

מאָסקווע (י.ט.א.) א גאַנצע ריה יודישע נעמען פיגורירען אין דעם צעטעל פון די בעשטימטע אויף הויכע פאָסטענס אין די ניי-געגרינדעטע פאָלקס-קאָמיסאַריאַטען פון דער לייכטער אינדוסטריע און וואַלד-אינדוסטריע. ארקאַדי מאָסעיעוויטש פושמאַן איז בעשטימט אלס שטעלפערטרעטער פון פאָלקס-קאָמיסאַר פאַר לייכטער אינדוסטריע. קאָנסטאַנטין ראָזענטאַל איז בעשטימט אַלס שטעל-פערטרעטער פון פאָלקס-קאָמיסאַר פאַר דער וואַלד-אינדוסטריע. מ, דייטש, ב. מאַרגוליס, א. געגקין, ב. שומיאַצקי און ר. לוקסעמבורג זענען בעשטימט אלס קאָלעגיום-מיטגלידער פון קאָמיסאַריאַט פאַר לייכטער אינדוסטריע.

די לויה פון יורי לארין

מאָסקווע, (י.ט.א.) נאָכדעם ווי דער קערפּער פון פערשטאָרבענעם קאָמוניסטישען טוער יורי לאָרין (לוריע) איז פערברענט געוואָרען אין קרעמאַטאָריום איז זיין אַש-אורנע פייערליך איינגעמויערט געוואָרען אין קרעמעל-מויער נישט פון לענין-מאַוזאָלעאום. די טרויער-צערעמאָניע איז פאָרגעקומען זעהר פייערליך מיט אנטייל פון פאָרשטעהער פון דער סאָוויעטישער רעגירונג, דעלעגאַציעס פון פיל פאַבריקען און אינסטיטוציעס ווי אויך צאָהלרייכע מיליטערישע אָפּטיילונגען.

דער ריזיגער עולם וואָס האָט זיך פּראָזאַמעלט פאַר׳ן לענין-מאַוזאָלעאום האָט אויסגעהערט די רעדעס פון לונאַטשאַרסקי, סאָוויעלעוו (פאָרזיצער פון קאָמוניסטישער אַקדעמיע) מעראָזשין און די-מאַוטשטיין געווידמעט דעם פערשטאָרבענעם.

דייטשלאנד פערפאנצערט זיך ווייטער
נייע צאל-פעראָרדנונג פון פרעז. הינדענבורג

בערלין, 19 (ספּ. טעל) היינט האָט זיך בעוויזען א נייע אויסערגעוועהנליכע פעראָרדנונג פון פּרעז. הינדענבורג. די נייע פעראָרדנונג איז שייך די נייע צאָל-סטאַוקעס, וועלכע די רעגירונג וועט האָבען רעכט איינצופיהרען לויט דעם ווי דאָס וועט נויטיג זיין. די הויכע צאָל-טאַריפען וועלען אנגעווענדעט ווערען אויף די סחורות וועלכע שטאַמען פון די לענדער, וועמענס וואַלוטע ס׳איז געפאַלען אונטערן גאָלד-פאַריטעט.

די פעראָרדנונג איז נוגע קודם כל די לענדער וועלכע האָבען נאָך ביז איצט נישט געשלאָסען קיין האַנדעלס-טראַקטאַטען מיט דייטשלאַנד.

א היטלער-צייטונג אין אמסטערדאם

אמסטערדאם, (י.ט.א) דאָ האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען אלס טעגליכע צייטונג דער ארגאַן פון די האָלענדישע היטלעריסטען „האַקענקרייגס“. די צייטונג טרייבט א שארפע יודען-העצע.

אמעריקאנישע פעטיציע צו בעפרייען גאנדהין פון טורמע

ניו-יאָרק, 19 (ספּ. טעל.) פון ניו-יאָרק איז ארויסגעשיקט געוואָרען קיין לאָנדאָן א פעטיציע אדרעסירט צו מאַקדאָנאַלד׳ן מיט א ביטע צו בעפרייען גאַנדהין פון טורמע. די פעטיציע איז אונטערגעשריבען דורך עטליכע צהנדליג טויזענד פּערזאָן בראש פון די אונטערשריפטען פיגורירען 160 בעדייטענדע גייסטליכע פון פערשידענע גלויבענס.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע“
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.
גור 1 מאל היינט, מיטוואָך, 9 אָוונט גור 1 מאל
אין פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17
א מתנה פאר׳ן לאָדזער יודישען טעאטער-עולם אין פאלקס-טעאטער
איינהייטס-פרייזען! כמעט בחנם! אַלע בילעטען פּאַרטער 1 זל. גאַלעריע 50 גר.
ס׳ווערט געשפּילט מיט דעם לאָדזער ליבלינג רעגינא צוקער צימבאַליסט׳ס אויפפיהרונג!
זעהר קאָמישע אָפּערעטע מיט פיל נומערן געזאַנג און טענץ ציפקע-פייער
אין 3 אקטען מיט רעגינא צוקער אַלס „ציפקע“.
אכטונג! געדענקט, די פרייזען זענען שפּאָט-ביליג! פּאַרטער 1 זל. באַלקאָן – 50 גר.
סענסאַציע! פרייטאג – פייערליכע פּרעמיערע צימבאַליסט׳ס גרויסע אויפפיהרונג
„די יודישע שיקסע“
מיט רעגינאַ צוקער אין דער הויפּט-ראָלע.

דעם גרעסטען אויסוואהל
אומגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען
אין דער איבעראל רענאמירטער פערפומעריע
— פון דער פירמע —
י. דרוקער זאוואדזקא 5
טעל. 175-92
וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער
פערפומען — ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגע — פודערן, טואלעט-זייפען א.א.וו.
PERFUMERJA
J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92
בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען א ספּעציעלען ראַבאַט.

אלע יודישע טורן- און ספארט-פעראיינען אין לאדז
ווע לען זיך פערמעסטען מיט די כוחות און ערא בערונגען
— אויף דער —
גראנדיעזער ספארט-רעווי

וועלכע וועט פארקומען שבת. דעם 23-טען יאנואר, פינקטליך 10 א זייגער פארמיטאג אין זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20

איז די קאנקורענצען פערמעסטען זיך די פעראיינען:
בר-כוכבא, הכח, מארגענשטערן, מכבי און שטערן

אין וועט-קאמף אין טורנען אויף מכשירים
(רעק, בארן, פערד) פערמעסטען זיך די פארטורנער פון „בר-כוכבא", „מארגענשטערן" און „שטערן".

מוסטער-גרופען און פריי-איבונגען
(מענער, פרויען, יוגענד און קינדער) פערמעסטונג צווישען „מארגענשטערן" און „שטערן". איבונגען פון דער וויגער ארבייטער-אלימפיאדע פון דער פרויען-גרופע ביי „מארגענשטערן".

באקס-מעטשען
אין 4 געוויכטען: אנטייל פון די בעסטע „בר-כוכבא"-באקסער.

ספארט-שפילען
נעץ-באל פאר פרויען, פערמעסטונג צווישען „מכבי" און „הכח".

שווער-אטלעטיק
געוויכט הויבען און 5-קאמף, אנטייל פון די פוילישע מייסטער מיט דעם פענאמענאלען ווייננארטען בראש און דער גאנצער „מכבי"-מאנשאפט.

ציקליסטען-געיעגען אויף „האמאטערנערס"
מיט צייט- און קילאמעטער - מעסטערס: מעטש צווישען „הכח" און „בר-כוכבא".

פינג-פאנג
אנטייל פון די לאדזער מייסטער: פערמעסטונג צווישען „מכבי" און „שטערן".

פיראמידען:
אויסגעשטעלט דורך גרופען פון „מארגענשטערן", „הכח" און „שטערן".

קאנקורס פון די ארקעסטערס פון די ספארט-פעראיינען.
ריכטער-זשורי צו יעדער קאנקורענץ.
בילעטען פון 80 גראשען און שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע. נארוטאוויטש 20.

וואס האבען דערגרייכט די יודישע ספארט - פעראיינען אין לאדז?

פייערליך געעפענט די פרא-פאלעסטינע-קאמפיין אין אמעריקא
פרעזידענט הובר זאגט צו זיין שטיצע צו דער קאמפיין

וואשינגטאן, 19. (יט"א טעלעגראפיש).
בעכטען אווענד איז פארגעקומען דער לאנגערוווארטעטער באנקעט פון אמעריקאנער פאליטיקער געווידמעט די ארץ-ישראל-פראגע. אין באנקעט האבען זיך בעטייליגט צעהנדליגער אמעריקאנער דעלעגאטען פון אלע פארטייען מיט'ן וויצע-פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען — קורטיס בראש אויפ'ן באנקעט איז פראקלאמירט געווארען די פרא-פאלעסטינע קאמפיין לויט'ן מוסטער פון אנדערע לענדער. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען עמנואל ניימאן און פראפעסאר פראנקפורטער, וועלכער איז אין יאהר 1919 געוועזן דער ציוניסטישער דעלעגאט אויף דער שלום-קאנפערענץ אין ווערסייל. פרעזידענט הובער האט צום באנקעט צוגעשיקט א בריף אין וועלכען ער זאגט צו זיין שטיצע פאר דער פרא-פאלעסטינע קאמפיין.

אינגיכען וועט פארקומען א צווייטע פרא-פאלעסטינער-קאנפערענץ.

ניו-יארק, 19. (יט"א טעלעגראפיש).
אויף דער פארגעקומענער ארץ-ישראל-קאנפערענץ אויף וועלכער ס'איז פראקלאמירט געווארען די ארץ-ישראל-קאמפיין אויפ'ן יאהר 1932 האבען זיך בעטייליגט זעקס הונדערט דעלעגאטען. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען נחום סאקאלאוו, אדלער און דער לייטער פון דער קאמפיין — מאריס ראטענבערג.

בעריהמטער רוסישער שרייבער טשיריקאוו געשטארבען

פאריז, 19 יט"א טעלעגראפיש).
דא איז אין עלטער פון 68 יאהר געשטארבען דער בעריהמטער רוסישער שרייבער טשיריקאוו.

לעהרער-שטרייק אין ארץ-ישראל דויערט

ירושלים, 19. (יט"א טעלעגראפיש).
דער לעהרער-שטרייק דויערט ווייטער, די פערהאנדלונגען וועגען ליקווידירען דעם שטרייק קומען ווייטער פאר.

ניו-יארק ערב באנקראט
דער בירגערמייסטער האט וועגען דעם מיטגעטיילט דער עפענטליכקייט

ניו-יארק, 19 (ספ. טעל.) די קלאנגען וואס קורסירען שוין לאנג וועגען די פינאנציעלע שוועריגקייטען פון דער שטאט ניו-יארק, זענען נעכטען בעשטעטיגט געווארען אין א רעדע פון בירגערמייסטער וואלקער. די רעדע האט דער בירגערמייסטער געהאלטען צו דער בעפעלקערונג דורך ראדיא.

וואלקער בעטאנט, אז ער וויל נישט בעהאלטען דעם אמת. ניו יארק שטעהט ערב א באנקראט. וועלכער וועט זיכער קומען, אויב די רעגירונג וועט נישט קומען מיט שנעלע פינאנציעלע הילף. די פרובען צו בעקומען הלוואות אין די פריוואט באנקען האבען זיך נישט איינגעגעבען. די שטאטישע קאסע איז פוסט און די בעאמטע מוזען זיין גרייט אויפ'ן ערגסטען. דעם 1 פעברואר וועלען נישט אויסגעצאהלט ווערען די געהאלטען.

דעם בירגערמייסטער'ס רעדע האט געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק, ווייל קיינער האט זיך נישט גערעכט אויף אזא שנעלע קאטאסטראפע.

—:)(:—

מארד אין ארץ-ישראל אויפגעציטערט דעם גאנצען עמק

ירושלים, 19. (יט"א טעלעגראפיש).
דער מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אין דער קאלאניע בלפריה אויף דעם יוד בורשטין, האט עלעקטריזירט דעם גאנצען עמק. די שפורען פון די מערדער פיהרען אין דער ריכטונג פון דארף קשענין, זיבען אראבער זענען ארעסטירט געווארען אויף וועלכע ס'איז-דא א חשד אז זיי האבען אויסגעפיהרט דעם מארד.

רעוומאטיזם אדער עפעס אנדערש —

די הויפטזאך איז, איך פיהל מיך ווידער כולקו-מען געזונד און קען ווי פריהער ארבייטען, שרייבט אונז צ. א. פרוי וו. סוסקא, ווארשא, סטארע-מיאסטא 4[6. א סך יאהרען האב איך זיך ארומגעדאקטערט בכדי פטור צו ווערען פון מיינע שמערצען, וועלכע איך האב געפיהלט באלד אין די פלייצעס, באלד אין די הענט און פיס. דאס איז אוודאי פונ'ם וועטער, א פערקיהלונג — האבען מענשען געזאגט, דא העלפט באר די ווארעמקייט. אבער איך האב אין בעט נישט געקענט אויסהאלטען; דאס איז רעוומאטיזם אדער גיכט — דא מוז מען דיעט לעבען, האבען אנדערע געזאגט. איך האב טאק עכמעט קיין פלייש נישט געגעסען און פערשידענס פון דער אפטייק אויסגעפרובט. עס איז מיר אבער וואס אמאל ערגער געווארען. וואס דאס איז באמת געוועזען, קאן איך עד היום נישט זאגען. דער עיקר איז, דייט איך האב אנגעהויבען נעמען טאגאל פיהל איך יעצט גארנישט פון מיינע פריהערדיגע שמערצען, און קאן טאמער באראמאל ארבייטען. טויזענדער געפלאגטע זענען דורך טאגאל צוריק געזונד געווארען! ביי רעוומאטיזם, פאדאגרע, רייסען אין די געלענקען, ברעכען אין קושיש, נערווען און קאפשמערצען, גריפע, פערקיהלונגען און עהנליכע קראנקהייטען ווירקען טאגאל-טאבלעטען שנעל און זיכער. טאגאל שטילט נישט נאר די שמערצען, נאר איז אויך עוקר מן השורש די קראנקהייט. אפילו ביי לאנגיעהריגע ליידען האט מען איבערראשענדע ערפאלגען דערגרייכט. איבער 6000 דאקטוירים-אטעסטאטען. פרובט נאך היינט אליין אויס, אבער פערלאנגט אין אייער אייגען אינטערעס נאר טאגאל; ס'איז נישטא קיין בעסער מיטעל. אין אלע אפטייקען.

דער גערער רבי אין וויען

וויען, 19. (יט"א טעלעגראפיש)). אהער איז אנגעקומען דער גערער רבי מיט זיינע בעגלייטער, פון דא פאהרט דער רבי קיין קאנסטאנטינאפאל. אין וויען איז פאר'ן רבי נישט געמאכט געווארען קיין אויפנאהמע. ער איז אויפגענומען געווארען פון עטליכע רבנים און אגודה-פארשטעהער.

ס'ברענען ווידער קירכעס אין שפאניען
פאליציי שיסט. דער'הרג'עט און פערוואונדעט מענשען

פאריז, 19. (ספ. טעל.) לויט ידיעות וואס זענען אנגעקומען פון שפאניע, האט דער המון נעכטען אונטערגעצונדען 4 קירכען. די גרויסע קירך אין בילבאא איז אפגעברענט געווארען ביז'ן פונדאמענט.

בעת די נעכטיגע אונרוהען האט די פאליציי געשאסען צום המון. ס'זענען פערהאן 4 דערהרגעטע און פיל פערוואונדעטע.

די פאליציי און מיליטער היטען די קירכען און קלויסטערס, ווייל מ'האט מורא פאר ווייטערדיגע אונטערצינדונגען.

א דייטשער שפיאן
ענטלאפען פון א פראנצויזישער טורמע

פאריז, 19. (ספ. טעל.) דער דייטשער שפיאן, אוהריג, וועלכער איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר טורמע איז נעכטען ענטלאפען פון דער שטראסבורגער טורמע.

די מאכט האט בעקומען ביידע איינפאמאציעס וועגען זיין טעטיגקייט, צוליב דעם איז ער באבאמאל אויסגעהערט געווארען.

בעת דעם פערהער ביים אויספארשונגס-ריכטער איז אוהריג ארויסגעשפרונגען פון פענסטער און איז ענטלאפען, ביז יעצט האט מען איהם נישט געכאפט.

לאדז
20 יאנואר 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
20 יאנואר 1932

דער פאל קארעליצקי

אין ניו-יארק האט מיט עטליכע טעג צוריק דער זעכצעהניעהריגער סטודענט הערמאן שניידער דערהרגעט דעם פראפעסאר פון פילאזאפיע קלאש. דער מערדער האט זיך דאן פרייוויליג אפגעגעבען אין די הענד פון דער גערעכטיגקייט. אויפ'ן פער-הער האט ער ערקלערט, אז זיין טאט איז ער בעגאנגען צוליב דעם, וויל ער איז נישט מסכים מיט די פילאזאפישע אנשויאונגען פון פראפעסאר. שניידער האט אנגעוויזן, אז די השפעה פון פראפ. קלאש איז געווען זעהר א שלעכטע און דעריבער האט ער בעשלאסען צו בעפרייען די מענשהייט פון דעם שעדליכען עלעמענט.

דאס איז א מערקווירדיגער פאל. עס זענען, הייסט עס, פאראן יונגע מענשען, וועלכע גלויבען אזוי שטארק אין דער קראפט פון דער אידעע, אז זיי זענען גרייט צוליב דעם געהן אויף יעדען פערברעכען, אויף יעדען קרבן. די אויספארשונג האט אגב בעוויזען, אז שניידער האט געגען פראפעסאר נישט געהאט קיין שום פערזענליכען האס און אז זיין טאט איז ער בעגאנגען אויסשליסליך אויס ריין אידעאליסטישע מאטיווען.

דער פאל, אויב ער איז ריכטיג איבערגעגעבען אין די בלעטער, איז אליין פאר זיך שרעקליך, ער שטעלט אבער נישט פאר מיט זיך קיין בעזונדערע שרעק פון געזעלשאפטליך-מאראלישען שטאנדפונקט: צו זעלטען, צו אויסנאהמוויין איז דער פאל. צו אינדיווידועל און סובייעקטיוו. אין איהם פעהלט אבסאלוט דאס טיפישע, וואס צווינגט בעוועהליך זיך צו פערטראכטען און צו מאכען פון דעם איינצעלנעם פאקט די געזעלשאפטליך סאציאלע [illegible].

דער פאל איז דער היפך פון דעם יונגען-מארד, וואס האט פאסירט מיט עטליכע חדשים צוריק אין לאדז און וואס איז די טעג געווען דער בעגעגשטאנד פון בעהאנדלונג מצד דעם לאדזער קרייז-געריכט. מיר מיינען דעם פאל קארעליצקי און דעם מארד, וועלכען ער איז בעגאנגען איבער זיין קאלעגע אדער שונא, — דאס איז אלץ איינס — מילער'ן. אייגענטליך איז אויך דער פאל אליין פאר זיך נישט קיין טיפישער. ווי ס'זאל נישט זיין הערען מיר דאך נישט אפט וועגען מארדען און מערדערייען, וואס זאלען פארקומען צווישען יוגענדליכע אפילו אויפ'ן באדען פון די בעציהונגען וואס האבען זיך אין געוויסע קרייזען און שיכטען איינגעשטעלט. נאר אויב עס איז נישט טיפיש דער פאל גופא, איז דערפאר כאראקטעריסטיש, איז דערפאר דווקא טיפיש די גאנצע סביבה, אין וועלכער דער מארד האט פאסירט, און וועלכער עס הערשען אזעלכע בעציהונגען, וואס האבען אין דער קאנסעקווענץ דערפיהרט אויך צו א מארד.

קארעליצקי האט דער'הרגעט מילער'ן נישט צוליב מיינונגס-פערשידענהייטען אויפ'ן געביט פון פילאזאפישע אנשויאונגען, ער האט ארויסגעצויגען זיין רעוואלווער (דער 19-יעהריגער קארעליצקי האט געהאט א רעוואלווער)! און האט געשאסען אין זיין געגנער נישט צוליב די געגענזאצע אין זייערע מיינונגען איבער דעם אונטערשיד צווישען קאנטס אידעאליסטער אדער מארקס מאטעריאליסטישער וועלט-אנשויאונג. די חלוקי-דעות צווישען זיי זענען ענטשטאנען נישט אויפ'ן באדען פון אינטערפרעטירען מאך און אווענאריוס'ן, נאר אויפ'ן באדען פון שפילען אין פינג-פאנג אדער עפעס עהנליכעס דערצו. און פינג-פאנג שפילערס און באלעם-ווארפערס זענען פארהאן פיל מעהר ווי יוגענדליכע סטודענטען, וואס שטודירען פילאזאפישע סיסטעמען.

קארעליצקי האט אין בעשולדיגונגס-אקט פיגורירט אלס „דער קעניג פון לאדזער ברוק" פון לאדזער דעפטאק, און אויב אויפ'ן לאדזער דעפטאק זענען נישט אלע קעניגע, זענען אבער דארט פאראן זעהר פיל אונטערטאנער, זענען פאראן אזא שיער יונגעלעכלעך און פרויען-צימערלעך, וואס ווידמענען צו שט-יכע שעה דער געזעלשאפטליך-נוצליכער ארבייט פון שפאצירען ארויף און אראפ אויף דער פיעטרקאווער גאס דווקא אויף א בעשטימטען אפשניט. און ווי לכו פיהרען, ווי דאס האט ריכטיג געשילדערט אין געריכטס - רעפארטער, א פערצווייפעלטען פלירט צווישען זיך לאזענדיג דערביי אין גאנג אלע אברים.

קארעליצקי, פונקט ווי מילער. פונקט ווי די צעהנדליגער קאמפאנען זייערע, וואס זענען פערבייגעגאנגען פאר'ן געריכט, זענען טיפישע קינדער פון דער בין השמשות צייט, וועלכע עס לעבט איבער דער איצטיגער יונגער דור, וואס האט איין אפגאט, — דאס איז שמעלינג אדער אנ'אנדער דעמפסי און וואס זיינע נביאים זענען די. וועלכע קאנען בעסער און שעהנער ווארפען דעם באלעם אדער טרעפען יענעם מיט דער פויסט אין פנים אריין. דאס איז די יוגענד, וואס בעזיצט, ווי יעדע יוגענד, א גרויסען זאפאס פון ענערגיע, שטארקע, געזונטע, ברויזענדע און וועלכע האט נישט די ענערגיע וואוהין צו טון. גרינדעט זי (פון היסטארישער פערספעקטיוו גענומען) ליגעס פון פרייער ליבע, בוקט זיך פאר'ן גאט ערעס, אדער פאר'ן גאט פון דער פויסט מיט דער באקסער-הענטשקע. די דאזיגע יוגענד זוכט אויסצונוצען איהר ענערגיע און נישט געפינענדיג קיין אנדער אופן דערצו, פערוואנדעלט זי זיך אליין מיט יוגענטליך קינדערישער נא ווקיים אין „בלוטיגע נעטאנס" און „בליגדע עפשטיינס".

די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" האט גרונד-יסודות פון דער פוילישער מלוכה-פאליטיק מיט דער פסיכאלאגישער טעמפקייט, וואס איז פאר איהר אזוי כאראקטעריסטיש, אויך פון דעם פאל געוואלט מאכען א נאציאנאליסטיש-שאוויניסטישען קאמפס-געוועהר: איבערגעבענדיג דעם פאל קארעליצקי-מילער, האט זי געשריבען וועגען יודישען גלית דעם „מאקאבעיטשיק" קארעליצקי, וועלכער האט ערמארדעט דעם ארימען ארישען דוד, דעם אונשולדיגען מילער. מיר וועלען זיך אויף דעם באדען מיט דער ענדעקישער צייטונג נישט אריינ-לאזען אין קיין ויכוח. מיר שענקען איהר בייליע. דאס זענען פיגורען געקנעטען פון איין טייג. דאס זענען געשטאלטען, גענומען פון דיזעלבע רעזער-ווען, פון וואנען עס רעקרוטירען זיך די מחנות, וועלכע די ענדעציע פיהרט ארויס אין שלאכט געגען יודישע סטודענטען און געגען יודישע שויפענסטער: אין פסיכאלאגישער הינזיכט און אין געזעלשאפטליכער צוגעהערונג איז קיין גרויסער אונטערשיד נישטא צווישען דעם יודישען קארעליצקי און זיין יודישען אדער נישט יודישען פארטנער פון פינג-פאנג אדער פון דער סצענע מיט'ן מעסער. אבער איינס איז זיכער: אין דער געשטאלטונג פון די דאזיגע טיפען ליגט א גרויסער חלק שולד פון די אידעאלאגען, וועלכע עס רעפרעזענטירט די „גאזעטא ווארשאווסקא" אדער אנדערע עהנליכע צו זיי, מעג עס זיין אין אנדערע בעדינגונגען און אין אנ'אנדער סביבה.

עז.

דער אנטיסעמיטישער פראנט ציהט זיך פון רעכטס ביז לינקס

ענדעציע פאדערט בעזונדערע רעכט פאר דער פוילישער בעפעלקערונג

דער ענדעקישער ארגאן „גאזעטא ווארשאווסקא" פערלירט דאס געדולד און ווארענט די יודען זיי זאלען אויפהערען צו פראוואצירען. די ווארנונג קומט צוליב דעם אפרוף, וועלכען עס האבען געפונען אין דער יודישער פרעסע די אורטיילען פון ווילנער געריכט אין צוזאמענהאנג מיט די נאוועמבער-עקסצעסען. דאס בלאט, וואס האט אנגעפיהרט מיט די עקסצעסען, שרייבט אויפ'ן אדרעס פון די יודען:

„די יודען זענען שלעכטע פאליטיקער. אמת, זיי קאנען דיסקאנטירען זייער גינסטיגע בעציהונג צום סאנאציע-רעזשים, בעקומענדיג דערפאר פערשידענע מאטעריעלע טובות און זיי האפען אפילו, אז די דאזיגע טאקטיק וועט פאר זיי ברענגען דאס אפשאפען פון זונטאג-רוה אין האנדעל. אבער עס פעהלט זיי דאס, וואס איז אין דער פאליטיק דאס וויכטיגסטע, דהיינו, דאס קענען טרעפליך אפשאצען די סיטואציע און די קונסט פון פאראויסזעהן. זיי לאזען זיך פיהרען פון הייסען טעמפעראמענט, וואס איז פערבונדען מיט איינגעבוירענער פחדנות, וואס אינאיינעם דריקט זיך דאס אויס אין בעוואוסטלאזע געשרייען און אפט, ווי דאס איז געווען אויפ'ן לעצטען צוזאמענפאהר פון די רבנים אין ליידענשאפטליכע געשלעגען צווישען זיך.

די יודען, — שרייבט ווייטער דאס בלאט און חזר'ט דערביי איבער דעם געדאנק, וועלכער איז לעצטענס זעהר שטארק בעליבט געווארען ביי דער ענדעציע, — ווילען נישט זעהען די ענדערונג פון דער עפענטליכער מיינונג, וואס לאזט זיך בעמערקען לגבי זיי ביי אלע עקספלואטירטע פעלקער. זיי פערשטעהען אויך נישט דאס, וואס עס איז פארגעקומען אין פוילען, זיי רעדען איין זיך און אנדערע, אז דער קאמף פאר נומערוס קלויזוס און דעם לאזונג נישט צו קויפען ביי יודען האט ארויס-געגעבען די ענדעציע פאר איהרע פאליטישע צילען. דעריבער מאכען זיי א געשריי געגען אונז, בענוצענדיג די מעטאדען פון אינסינואציע און פון פראוואקאציע, און רעכנענדיג, אז אויך אזא אופן וועלען זיי זיך דערשלאגען די גינסטיגקייט פון די לינקע און סאנאציאנישע ספערען".

די יודען האבען לויט דער מיינונג פון דער צייטונג א גרויסען טעות, ווייל „דער אנטי-יודישער פראנט ציהט זיך יעצט איבער די ארגאניזאציעס און אפילו איבער די אידעאישע גרעניצען פון נאראדאווען לאגער, ארומנעהמענדיג אויך די מאסען, וואס אין אנדערע פראגען געהען זיי אינאיינעם מיט דער לינקע אדער מיט דער סאנאציע. די יודען-פראגע איז נישט קיין טאקטישער מאנעוור פון דער ענדעציע, נאר דאס רעאלע פראבלעם פון דער גאנצער פוילישער געזעלשאפט מיט קליינע אויסנאמען. און דערפאר ווארענען מיר די יודען: נישט פראוואצירען!"

אין אנ'אנדער ארט פון דערזעלבער צייטונג האט דאס בלאט פרעטענזיעס צום אינערן-מיניסטער פיעראצקי. הלמאי ער האט אין זיין רעדע וועגען דער נייער בעציהונג צו דער אוקראינער-פראגע אין פוילען נישט געזאגט דאס וויכטיגסטע, פאר-וואס ער האט אויסגעמיטען אויפצוקלערען די לגבי די מינדערהייטען. דאס איז די פעסטשטעלונג אז „נעבען די גלייכע רעכט. וואס זענען גאראנ-טירט דורך דער קאנסטיטוציע יעדען איינציגען בירגער אהן אונטערשיד פון גלויבען און נאציאנא-ליטעט, עקזיסטירט פאר דער פוילישער געמיינשאפט, פאר דער פוילישער געזעלשאפט אין דער פוילישער מלוכה א בעזונדער רעכט. דאס רעכט בעשטעהט דערין, וואס דער אינטערעס פון דאזיגען פאלק ווערט אידענטיפיצירט מיט'ן אינטערעס פון דער מלוכה" און דעריבער דארף די רעגירונג קודם כל זארגען פאר דער פערשטארקונג פון דאזיגען עלע-מענט און גאראנטירען איהם א פאדערשטע פאזי-ציע אין די געביטען מיט א געמישטער בעפעל-קערונג.

אין דער הינזיכט קריכט די ענדעציע שוין ממש אויף די גלייכע ווענד; ווייל ווער פערגעסט עס אין פוילען די סאמע פאדערשטע פאזיציע, אפשר די ליטווינער אין ווילנע, אדער אפשר גאר די יודען, וואס פאר זיי איז אנ'אידעאל צו בעקומען עפליכע וואזשנעט אין א מלוכה-אמט?

דאס געריכט און די עפענטליכע מיינונג

ווער האט געדארפט משפט'ן אין בריסקער פראצעס?

דער פ.פ.ס.ישער „ראבאטניק" קעהרט זיך אום צום אורטייל אין בריסקער פראצעס. דאסמאל בע-האנדעלט די צייטונג דעם בעקאנטען פאקט, וואס דער אורטייל איז ארויסגעטראגען געווארען בלויז דורך צוויי ריכטער פון ריכטער-קאמפלעט בעת דער דריטער, ריכטער לעשטשינסקי, האט ארייגעטרא-גען א וואטום-סעפאראטום. די צייטונג שרייבט

מיר פרעגען: צי קאנען אין אזא גרויסען פאליטישען פראצעס. וואס בעריהרט צום טיפסטען די ברייטסטע קרייזען פון דער געזעלשאפט, צוויי ריכטער נעהמען אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר דעם אורטייל? די שטרעבונג פון יוסטיץ-וועזן אין דעמאקראטישע לענדער איז די, אז דער אור-טייל זאל אויסדריקען די עפענטליכע מיינונג, זאל אויסדריקען די שטימונגען און שטרעבונגען, וואס שאפען די דאזיגע מיינונג, זאל אפשפיגלען די גערעכטיגקייט, וואס דרעמלט טיף אין די מאסען און וואס לאזט זיך לייכט ארויספיהרען אין יעדען פראצעס, וואס אינטערעסירט די דאזיגע מאסען. בפרט ווען עס האנדעלט זיך וועגען פאליטישע פראצעסען, דאן איז דער אינסטינקט פון די מאסען כמעט אהן טעות, אויף ווייל די מאסען האבען נאטירליך דערגרייכט א געוויסען קולטורעלען ניווא און נעמען אנטייל אין פאליטישען לעבען. דער ריכטער ווידער, אפילו אין דעמאקראטישע לענ-דער, איז אדער פערקוקט אין אות פון געזעץ, וואס אויסער איהם זעהט ער גא'נישט, אדער ער איז אונטערגעווארפען זיינע פאליטישע סימפאטיעס און אנטיפאטיעס. ריכטערס אינגאנצען אביעקטיווע, מיט א ברייטען געזעלשאפטליכען האריזאנט איז פערהאן זעהר ווייניג. און וואס זאל מען ערשט רעדען וועגען געריכטס-וועזן אין לענדער פון דיקטאטור? און וואס איז דא צו רעדען וועגען א לאנד, ווי פוילען, וואס האט אי א דיקטאטור, אי שטראף-קאדעקסען פון דריי אקופאציעס, דערונטער פון דער צארישער?

דערפאר טאקע ווערען אין דעמאקראטישע לענדער אזעלכע פראצעסען ווי דער בריסקער אי-בערגעגעבען דער קאמפעטענץ פון קאלעקטיווע קערפערשאפטען. וואס רעפרעזענטירען די עפענט-ליכע מיינונג, מעהרסטענס אין געריכטען פון גע-שוואוירענע...

אונזער מערץ-קאנסטיטוציע בעפעהלט איינ-צופיהרען געריכטען פון געשוואוירענע אויפ'ן גאנ-צען געביט פון פוילען. דער סאנאציע לאגער, וועל-כער איז קראנק אויף דער רעפארם פון דער קאנ-סטיטוציע, בעמערקט אפילו נישט די דאזיגע פאר-שריפט און נישט נאר ער קלערט נישט זי איינצו-פיהרען אין לעבען, נאר אין פאל פון נויט ענט-לויפט ער פון איין טייל מלוכה אין אנדערן; דהיינו פון גאליציען, וואו עס זענען געבליבען געשוואוי-רענע געריכטען קיין קאנגרעס פוילען. אזא נויט-ווענדיגקייט איז געווען ביים בריסקער פראצעס.

נאך די שוידערליכע געשעהענישען אין סאראקא

ווייטערדיגע רעוועלאציעס וועגען די פארבערייטונגען צום מאסען-מארד

בוקארעשט (יט"א) די אויפרעגונג נאך די שוידערליכע געשעהענישען אין סאראקא ווערט נישט שוואכער. אין דער לויה פון די קרבנות האבען זיך בעטייליגט צעהנדליגער טויזענדער מענשען, אלע היזער אין סאראקא זענען דעקארירט מיט טרויער-צייכענס. די מאכט-ארגאנען האבען אנגע-נומען די שטרענגסטע מיטלען כדי אבצוהיטען די רוה און ארדנונג אין דער שטאט. דער קריגס-מי-ניסטער גענעראל אמזא סטעפאנעסקו, וועלכער פער-טרעט איצט אויך דעם אינערן-מיניסטער האט גע-פאדערט פון סאראקער ראבינער הרב זיסער, ער זאל שריפטליך גאראנטירען, אז די יודישע בעפעלקע-רונג וועט אבהיטען די רוה. הרב זיסער האט זיך ענטזאגט אונטערצושרייבען אזא ערקלערונג. די לויה איז אבער אריבער רוהיג.

דעפ. לאנדוי האט זיך געווענדעט מיט אנ'אפעל צו דער יודישער בעפעלקערונג זי זאל זיך בערוהיגען און אפווארטען די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג.

דער מיניסטער פאר בעסאראביען גענ. רישקאנו האט פערשפראכען דעם הרב צירעלסאן, וועלכער האט ביי איהם אינטערוועניר'ט וועגען די סאראקער געשעהענישען, אז די אויספארשונג וועט גע-וויסענהאפט דורכגעפיהרט ווערען.

די עקזעקוטיווע פון דער סאציאל-דעמאקראטישער פארטיי אין רומעניען האט אבגעהאלטען אנ'אויסערארדענטליכע זיצונג, אויף וועלכער עס איז אנגענומען געווארען א שארפע פראטעסט-רעזא-לוציע געגען די סאראקער געשעהענישען. דעפ. מירעסקו איז בעאויפטראגט געווארען אריינצוטרא-גען וועגען דעם ענין אנ'אינטערפעלאציע אין פאר-לאמענט. די סאציאליסטישע דעפוטאטען וועלען פאדערען צו בעשטימען א פארלאמענטארישע אויס-פארשונגס-קאמיסיע.

אין געגענזאץ צו דער האלטונג פון דער איבער-ריגער רומענישער פרעסע, וועלכע דריקט אויס עמפערונג צוליב די געשעהענישען אין סאראקא, בוצט אויס די רעאקציאנערע צייטונג „ארדינעא" די געשעהענישען, כדי צו טרייבען א שענדליכע יו-דען-העצע.

בוקארעשט (יט"א) קיין בוקארעשט איז אנגעקומען דעפ. לאנדוי, כדי צו אינפארמירען דעם פרעמיער מיניסטער פראפ. יארגא וועגען די רעזולטאטען פון זיין אויספארשונג אין סאראקא.

אויף א פרעסע-קאנפערענץ האט דעפ. לאנדוי מיטגעטיילט פאלגענדע סענסאציאנעלע פאקטען, וועלכע ווארפען פיל ליכט אויף די סאראקער גע-שעהענישען: פאר זיין אפפאהר פון סאראקא האט זיך צו דעפ. לאנדוי געווענדעט דער רומענישער פויער רוסו פון דארף טריפאנעסטו (5 קילאמעטער ווייט פון סאראקא) אין דער בעגלייטונג פון צוויי אנ-דערע פויערים, וועלכער האט ערקלערט, אז דעם 4-טען דעצעמבער איז ער ארעסטירט געווארען דורך דער גרעניץ-וואך. אין ארעסט האט מען איהם געפייניגט און אויסגעפרעסט אנ'ערקלערונג, אז ער האט געשמוגעלט יונגעלייט איבער'ן דניעסטער. דאן האט איהם דער אונטער-אפיציר מונטע-אנו ערקלערט אין נאמען פון קאפיטאן, אז ער מוז צושטעלען מינדעסטענס 20—30 יודען פון סארא-קא און דומבראווענ', וועלכע וועלען דערשאסען ווער'ן אין וואלד, דערביי זאל ער אויך מיטברענגען געלד. די מלוכה וועט דערפאר דאנקבאר זיין. „אויב דו וועסט נישט ברענגען די יודען, דאן וועל איך דיך דער'שיסען ביים ברעג פון דניעסטער" — האט צוגעגעבען דער אונטער-אפיציר. דער פויער רוסו איז געשטעלט געווארען פאר א קריגס-גע-ריכט, ער איז אבער בעפרייט געווארען.

אין צוזאמענהאנג מיט די דאזיגע רעוועלאציעס ווערט ארויסגערוקט די חשע'ה אז אויך דער איי-ציגער רומענער, וועלכער האט זיך געפונען צווישען די קרבנות פון סאראקא, יאן מיהאלאש איז אויסגע-נוצט געווארען דורך דער גרענעץ-וואך, כדי צו פערנארען די יודישע יונגעלייט אין נעץ.

ווי דעפ. לאנדוי טיילט מיט האט מען ביי איי-ניגע דערשאסענע פעסטגעשטעלט 26 וואונדען נישט נאר פון מיליטער-ביקסען נאר אויך פון יאגד-געוועהר.

לויט ווי מען איז זיך משער איז בענוצט גע-ווארען דער יאגד-ביקס פון קאפיטאן קאיא פון דער גרענעץ-וואך.

די אויפרעגונג אין סאראקא איז געווען אזוי שטארק, אז אין משך פון 4 טעג זענען אלע געשעפ-טען און ווארשטאטען געווען געשלאסען

די געפעהרליכע גאזען אין דער קומענדיגער מלחמה

וועלען זיין פאר שטעט אויך נישט פאר זעלנער

ווען אימיצער זאל וועלען אויסגלייכען זיינע סכסוכים מיט זיין שונא אויף דעמזעלביגען שטייגער ווי עס גלייכען אויס זייערע סכסוכים צווישען זיך לענדער, וואלט מען איהם פערשטייגט. ווען אימיצער זאל, למשל, אריינווארפען צו זיין שונא אין שטוב אריין א באמבע וואס זאל אומברענגען נישט באר דעם שונא אליין, נאר אויך זיין ווייב און בפרט נאך אומשולדיגע און קליינע קינדער, וואלט מען דעם מענשען פערשיקט אויף דעם גאנצען לעבען אין געפענגעניש, און אין אנדערע לענדער וואלט מען איהם פשוט אויפגעהאנגען.

און אט ווייסען מיר שוין אצינד אז אלע לענדער אין אייראפע גרייטען צו אזעלכע מורא'דיגע גאזען וואס מען וועט מיט זיי קענען פערגיפטען טויזענטער מענשען מיט איינמאל. מען וועט אבער די דאזיגע גאזען מעהר נישט בענוצען פאר סאלדאטען ווי מען האט עס געטון אין דער לעצטער וועלט־מלחמה.

ווען דער שונא פערגיפטעט א טייל פון אנ'ארמעע אויפ'ן שלאכטפעלד, דארף עס גענוג געדויערען ביז מען זאל באכדעם קענען ארויפשיקען אנדערע סאלדאטען צו פערנעמען דאס שטיק לאנד. וואר'ים די לופט איז דאך פערגיפטעט. ווער עס וועט ארויף אויף יענעם פערגיפטעטען לאנד, וועט פאלען פון די פיס.

נאך ערגער איז עס ווען מען פערגיפטעט די טראנשייען פון דעם שונא.

אז מען טרייבט ארויס סאלדאטען פון טראנשייען, דארפען באלד אריין די אנדערע צו פערנעמען דעם פלאץ. אבער ווען זיי זענען פול מיט גיפטיגען גאז, קען מען אהין נישט אריינקומען. איז עס דערום מעגליך, אז ביז די לופט דארטען וועט צוריק נארמאל, קומט אן פערשטארקונג און מען טרייבט דעם שונא אפ פון די טראנשייען.

און חוץ דעם מוז מען האבען א שטארקערען גיפט און א גרויסע קוואנטיטעט אויף צו פערגיפטען א קליינע ארמעע אפטיילונג אויפ'ן שלאכטפעלד. דאס פעלד איז אמאל פערזויקעלט מיט שטארקע ווינטען און דערלאזט נישט קיין גאז. די דרויסענדיגע לופט אויפ'ן פעלד איז בכלל צו שטארק פאר גאזען.

די שטאט אבער איז שוין ארומגענומען מיט שטיין און אייזען. די ווינטען דא זענען נישט אזוי שטארק און די מענשען זענען דא צונויפגעזאמעלט אין גרעסערע גרופעס.

אפילו ווען מען וועט שוין איינפיהרען אין א שטאט, אז אלע איינוואוינער זאלען אנטון גאז־מאסקעס, איז שוין איצט פערהאן אזא גיפטיגער גאז, וואס וועט צווינגען די איינוואוינער אז זיי זאלען די מאסקעס אויסטון, ווייל דער גאז איז אזא וואס קריכט דורך די מאסקעס. ער קען טאקע קיינעם נישט טויטען. אבער ווען דער מענש מוז הוסטען, מוז ער אראפנעמען די מאסקע, און אזוי גיך ווי דער מענש נעמט אראפ די מאסקע, לאזט מען באלד אראפ אנדערע באמבעס וואס פערגיפטען איהם שוין צום טויט.

מען וועט אין איין און דערזעלביגער צייט וואר'פען עטליכע גאז־באמבעס אויף א שטאט, איינע בעריי באמבעס וועט אומברענגען יערען מענשען נאך איידער ער וועט זיך קענען א ריהר טאן, די אנדערע וועלען צווינגען די מענשען צו האלטען די נעז און די מיילער אפען צום הוסטען און צום ניסען.

מיט איין באמבע אויף א דערפעל וועט מען אויס'הרג'ענען די מענשען און די בהמות. אויף קיין בהמות קען מען דאך בכלל נישט אנטון קיין מאסקעס.

אט אויף אזעלכע מלחמות גרייט זיך צו אייראפע אצינד. די גאזען זענען אזעלכע געפעהרליכע אז עס וועט אוממעגליך זיין פון זיי זיך ארויסצודרעהען.

מעהר און בעסערע רוה פאר די ארבייטער אין סאוו.-רוסלאנד

די פראגע פון ארבייטער־רוה שטעהט נאך אלץ גאנץ שארף אין ראטען־רוסלאנד. עס איז נאך דא זעהר א סך צו טון אויף דעם געביט, אבער א דאנק דער אנגעשטרענגטער טעטיגקייט אויף אלע געביטען פון פראדוקציע, אין די רוה־פראבלעם געבליבען אין שאטען. געוויס, אויך דא זענען פערהאן היפשע דערגרייכונגען. מיליאנען ארבייטער האבען אויפגעשטעלט זייערע כוחות פאר דער צייט פון דער רעוואלוציע אין גוט איינגעארדענטע אפרוה־הייזער, וואס געפינען זיך אין די פארשטעט פון אינדוסטריעלע צענטערן, און געזונטע געגענטען אויפ'ן לאנד און אין פערשידענע קור־ארטען.

אין 1930 אליין זענען דורך אט די הייזער דורכגעגאנגען ארום א מיליאן מענשען, וואס האבען אהן געצאהלט בעקומען די מעגליכקייט אפצורוהען. דאך איז די עקזיסטירענדע צאהל אפרוה־הייזער ווייט נישט גענוג צו בעפרידיגען די וואקסענדיגע בעדערפענישען פון די ארבייטענדיגע מאסען. חוץ דעם זענען די אפרוה־הייזער צוגעפאסט בלויז צו בעדינען די ארבייטער אין דער צייט פון זייער בעשטימטער וואקאציע, ווי אזוי אבער פערברענגט דער ארבייטער זיין פרייען טאג? ווי אזוי רוהט די פאמיליע פון דעם ארבייטער? ווי אזוי רוהט די ארבייטערין־מוטער, דער יוגענטליכער ארבייטער, דער פראלעטאריער־סטודענט און אז. וו.? אט די אלע פראגען פערנעמען אויך די אויפמערקזאמקייט פון דער סאוויעטישער מלוכה און עס מוז "עזאגט ווערען, אז די זענען נאך אלץ גארנישט געלעזט. עס פעהלען נאך אלץ שפיל־פלעצער פאר קינדער, פארקען און סקווערען, וואו פרויען און יוגענטליכע זאלען קאנען אי פערברענגען אי פערנעמען זיך מיט געזונטען ספארט. עס איז נישט ארגאניזירט ווי עס בעדארף צו זיין דער אזוי־גערופענער טוריזם, דאס הייסט, די רעגעלמעסיגע עקסקורסיעס און שפאצירען הינטער'ן שטאט.

כדי בעסער צו ארגאניזירען די רוה־בעדערפענישען פון די גרויסע מאסען, ווערט איצט פאר געשלאגען, אז עס זאל געגרינדעט ווערען אן אנפיהרענדיגער צענטער, וואס זאל זיך פערנעמען מיט דער אויסארבייטונג פון אלע בעסטע פארמען פון אפרוה. אויך זאל ביי דער קאמוניסטישער אקאדעמיע געשאפען ווערען א בעזונדערע אפטיילונג, וואס זאל אויף א וויסענשאפטליכען אופן פונאנדערארבייטען אלע זייטען פון דעם אפרוה־פראבלעם. מיט איין ווארט, די פראגע פון ארבייטער־רוה דארף קריגען די זעלבע אויפמערקזאמקייט און גרינטליכע בעהאנדלונג, וואס די פראגען פון שטאטישער בויאונג, ארבייטער וואוינונגען און געזעלשאפטליכער שפייז־פערזארגונג.

מען ברענגט די כלה אין א זאק צום חתן אין שטוב

א סענסאציאנעלע געשיכטע האט זיך די טעג אפגעשפילט אין ווילנע.

א זון פון א היגען רייכען יודישען הויז־אייגענטימער ג. האט זיך מיט א צייט צוריק בעקענט מיט א יונגער יודישער פרוילין — אנ'ארבייטערין אין א פאבריק, וועלכע איז איהם שטארק געפעלען געווארען.

דער יונגערמאן האט אנגעהויבען מיט איהר ארומצוגעהען און פערברענגען גאנצע אווענטען.

דאס האט אזוי געדויערט איבער 3 יאהר.

ענדליך האט דער מיידעלס פאטער אריינגערופען צו זיך דעם יונגענמאן און גענומען מיט איהם רעדען וועגען „תכלית".

דער יונגערמאן האט דערקלערט, אז ער מיינט ערנסט מיט זייער טאכטער. ער וועט מיט איהר חתונה האבען, נאר מען דארף נאך האבען אביסעל געדולד.

די לעצטע צייט האט אבער דער יונגערמאן אנגעהויבען אלץ זעלטענער און זעלטענער וויזען זיך פאר דער כלה, דאס מיידעל איז געווארען דער פון אומרוהיג און אין א געוויסען פריהמארגען איז זי מיט טרעהרען אין די אויגען געפאלען דער מוטער אויפ'ן האלז און דערצעהלט איהר, אז זי געפינט זיך אין אנדערע אומשטענדען.

די עלטערען האבען זיך גענומען צום יונגענמאן, ער זאל תיכף שטעלען מיט זייער טאכטער א חופה. דער יונגערמאן האט אבער אויך איצט גענומען זיך ארויסמאכען פון קלארע דיבורים.

זעהענדיג, אז די געשיכטע נעהמט אן אנ'אומאנגענעמע ווענדונג, האט דער פאטער בעשלאסען אפצוטון דעם „חתן" און זיינע רייכע עלטערען א שפיצעל:

שבת־צו־נאכט האט ער גענומען א זאק און איז צוזאמען מיט זיין טאכטער אוועק צו דער וואוינונג פון חתנס עלטערן. אין אריינגאנג האט ער געהייסען זיין טאכטער אריינקריכען אין זאק און גענומענדיג דעם זאק אויף די פלייצעס אנגעקלונגען צו ג—ן אין שטוב.

די דינסט האט איהם געעפענט די טיר. דער יוד מיט'ן זאק איז דאן אריינגעגאנגען אין עסצימער. גראד זענען דארט געזעסען דער „חתן", זיין שוועסטער און די עלטערן.

אוועקשטעלענדיג דעם זאק אין מיטען צימער איז דער יוד רוהיג ארויס פון צימער און נישט אויס'ערדענדיג א ווארט ארויס פון וואוינונג.

ווען די משפחה ג. און דער חתן האבען געעפענט דעם זאק האבען די צו זייער שרעק דערזעהן, אז אין זאק געפינט זיך דעם חתנס כלה.

דער סוף פון דער געשיכטע?

בקרוב וועט שוין מיט מזל פארקומען א חופה כדין וכדת צווישען גביר'ש־יונגענמאן און דער כלה.

—:0:—

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערעווא 15

לינקע אפיצינע. 1-שטער שטאק.

ד) נט ילנטהמטו פוז דער ויטשער מאנשאפט

וועלכע פאהרט קיין אמעריקא צו די אלימפישע שליטען־מייסטערשאפטען

אהרן בעקערמאן.

נאכט איבער לאנדאן

(פון מיינע לאנדאנער איינדרוקען)

לאנדאן פערמאגט א צענטער, וואו דאס נאכט לעבען הויבט זיך אן מיט האלבער נאכט... און איז בעשטימט פאר יענעם טייל מענשען, וואס פערברענגען זייערע טעג נישט אין די דושנע פאבריקען, נאר אין שלאפען, אין אויסניכטערען פון זיך דאס, וואס די נאכט פאמפעט אין זיי אריין.

פאר זיי, פאר די דאזיגע לעבּ־יונגען, שרייען עס טויזענדער ליכטער, אין פאנטאסטישע פארבען צוזאגענדיג פולע הויפענס פערגעניגענס; פאר זיי אייגענטליך, ווער'ען די גאסען פערפלייצט פון טויזענדער פרויען, וואס זענען גרייט זיך צו פערקויפען, ווער צוליב לוקסוס, און ווער צוליב — ברויט.

אין לאנדאן איז דער נאכט־צענטער אין לעסטער סקווער געגענד און פיקאדילי. אט דאס בעריהמטע פיקאדילי, וועלכען די שונד־ליטעראטור גיט אפ אזוי פיל פלאץ, ווי דעם פאריזער מאנמארטר. אבער פיקאדילי איז א סך ווייניגער פערבעהם ווי מאנמארטר און אויך נישט אזוי רוישיג, האט נישט אזא טומעלדיגע פריהליכקייט. אבער אין דער צאהל מיידלעך, וואס באטען אן זייער „ליבע" צו יעדען דורכגעהער, שטעהט אפשר פיקאדילי נישט אפ פון מאנמארטר...

אין די שפעטע נאכט־שעה'ן, ווען דער עולם שיט זיך פון טעאטער, זענען דא די גאסען טומעלדיג און געפאקט. די גאסען, וואס שרייען דא מיט זייערע פילפארביגע ליכטער, זענען שמאלע, ווי די זייטיגע געסלעך ארום פאריזער מאנמארטר. און די ענגשאפט שאפט ממילא דעם טומעל. ווער'ען די גאסען פערשטאפט פון עולם, און די טראטוארען פון שפאצירענדיגע, פון מענשען, וואס איילען אהיים, און פון די מיידלעך, וואס זוכען „געסט" און זענען דא פונקט אזוי פר'עך ווי אין אלע גרויסע שטעט זענען פונקט אזוי שעהן אדער מיאוס, יונג אדער אלט, מעהר אנגעפארבט אדער ווייניגער, ווי זייערע שוועסטער אין דער גאנצער „ציוויליזירטער וועלט"...

דאס קוריאזע איז אפשר דאס, וואס צווישען די דאזיגע „ליבע"פערקויפערינס טרעפט איהר א היפשען פראצענט אלטע ווייבער, געוועזענע „סטארען", וואס ווארטען נאך אלץ אויף אמאטארען פון זייער „ליבע"...

אויך „אונזערע שוועסטער" יודישע מיידלעך און פרויען, גיבען צושטייער זייער חלק צום לאנדאנער נאכט־לעבען. אויך זייערע לייבער זענען צום פערקויפען צוליב די זעלבע מאטיווען ווי ביי זייערע נישט יודישע שוועסטער...

לאנדאן אבער מיט אנ'אלטען אסימילירטען טיילווייז דעגענערירטען יודישען מענטשער, האט שוין געהאט די מעגליכקייט אויך די יודישע פראסטיטוציע צו נייטראליזירען...

וואנדערענדיג אין דער ענגשאפט פון שפעט־אווענדיגע גאסען ארום פיקאדילי, מוז זיך א טרעם דער אפשטעלען פאר אזא גאסען־בילד.

אין סאמע צענטער, וואו די נאכט־מיידלעך שפאצירען אין געדיכטע רייהען אויסקוקענדיג א פערדינסטעל, — טרעף איך זיך פלוצלונג אן מיט איינעם פון די מיסיאנער'ען־אגיטאטארען, די זעלבע, וואס פרעדיגען תמיד אין הייד־פארק אונטער'ן אקאם פאנימענט פון חוזק און געלעכטער.

אויך דא, אין סאמע צענטער פון אויסגעלאסענקייט, פערפעהלט נישט „גאטס שליח" צו טראגען „גאטס ווארט", און עס פרובען איינפלאנצען אין די זינדיגע הערצער פון די נאכט־מיידלעך....

שטעהט אזא מיסיאנער'ען פיגור אינמיטען גאס האלט הויך זיין טראנספעראנט, וואס זאגט אן מיט ריזיגע אותיות, וועגען „גאטס אנקומען" און ארום איהם מחנות מיידלעך, שרייענדיגע, פרעכע, לאכענדיגע און אפשפאטענדיגע, ווארפען איהם צו אלערליי ציניש ווערטלעך און פונקט ווי אין הייד־פארק, ווירקט עס גארנישט אויף „גאטס שליח", ער בעליידיגט זיך נישט, נאר דרעהט זיך הין און צוריק פערטיפט אין זיין אייגען פרעדיגערי, זשעסטיקולירענדיג דערביי ווי א נביא צום זונדיגען ארום....

יא, קאמיש גענוג איז געווען דאס בילד פון לאנדאנער פרומען בעל־דרש'ן צווישען אויסגעלאסענע מיידלעך... ביידע זענען זיי דער קרומער שפיגעל פונ'ם היינטיגען גרויסשטאטישען סאציאלען לעבען....

דעמזעלבען אווענד האב איך נאך פערבראכט אין איינער פון די „לייענס־קאפעס". די גרויסע לאנדאנער קאנצערט־קאפעס, וואס א טייל פון זיי זענען אפען א גאנצע נאכט, ביז פאר האלבע נאכט איז קאנצערט־טייל, מוזיק שפילט א סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון א פרוי. דא איז נישט קיין רוישיגע זשאז־מוזיק, ווי אין פאריז, נאר קלאסישע, סימפאנישע, זיי שפילען אויך רוסישע מעלאדיעס. קאזאקישע טעמפעראמענט פולע מעלאדיעס. מעלאדיעס, וואס וועקען דעם דראנג צו לאזען זיך אין א טאנץ, וואס זאל בערוישען, פער'שיכור'ען. אמבעסטען דערקענט מען די ווירקונג פון אט די מעלאדיעס, אין דער דיריגענטען גופא... איהר הויכע, זעהר הויכע דינע עלאסטישע פיגור, מיט א פנים, וועמענס מארב איז נישט בכוח צו פערדעקען די סימנים פון אפגעלעבטקייט, פון אנ'אפגעוועלקטער צו רוישיגער יוגענד, — אט די הויכע ענגלענדער'ן, זשעסטיקולירט מיט איהרע גלידער דיריזשירענדיג גלייכצייטיג, און עס דאכט זיך אויף א מאמענט, אז אט אט פער ווארפט זי איהר דיריזשיר־שטעקעלע און — איהרע דינע לאנגע פיס, וועלען זיך לאזען גיך, גיך, ווי א ווילכער דעם קאזאקישען טאנץ...

עולם אבער איז זאל בלייבט רוהיג קאלט, אפשר איז זיי די מוזיק א פרעמדע, אפשר פארערט די עטיקעטע זיך צו האלטען רוהיג — אבער זייערע געפיהלען דריקען זיי אויס אין שטארקע הייסע אפלאדיסמענטען.

* * *

האלבע נאכט.

צייט צו געהן אהיים.

אין טומעל צווישען גאסען־לעבען, צווישען גאסען־מיידלעך און.... „גאטס"־פרעדיגערי, בלייבט מען שטעהן אין א ענג גאס. דא איז א שרפה, פון א קוימען אויף ? שמאל הויך הויז. זעצט א רויך. עס דויערט לאנג ביז עס בעוויזען זיך פייער לעשער. אבער אלץ ארום איז אזוי שטיל, די פייער־לעשער. איילען זיך נישט.... און איך דער מאן זיך אין שלום עליכם,ס טענה, פארוואס לאנדאן ב'ענט נישט? ניין, לאנדאן וויל נישט מעהר ברענען נאך איהרע ריזיגע שרפות אין די פערגאנגענע יאהרהונדערטער....

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

איינציגע וויכטיגע אויפקלערונגען

וועגען מאָדיפיצירטען אוסטאַוו פון אינדוסטרי-שטייער

אינדוסטריע שטייער ווערט גענומען אין צוויי-ערליי פאָרמען: לויט'ן אומזאַץ און פאַר פאַטענטען.

בלויז זעלבסטשטענדיגע פרייע פראפעסיעס (דאָקטוירים, דענטיסטען, פעלדשער, אַדוואָקאַטען, אינזשעניערען, אַרכיטעקטען א. א. וו.) ווערען אינ-פאַקיק בעשטייערט: נאָר לויט'ן אומזאַץ, דאגעגען זענען זיי פריי פון דער פליכט אויסצוקויפען פאַטענטען.

לויט דער אַלטער רעדאקציע פון אוסטאַוו חגען אינדוסטריע-שטייער זענען די יעניגע אונ-טערנעמער, וועלכע האָבען אַליין געאַרבייט אַדער צוזאַמען מיט איין געהילף, נישט מחויב געוועזען אויסצוקויפען קיין פאַטענטען און ממילא אויך פטור געווען פון צאָהלען אומזאַץ-שטייער.

דער אַרטיקעל 34, פון מאָדיפיצירטען אוסטאַוו ווערט אַזוי אינטערפּעטירט, אַז אַלע אונטערנעמער אָהן אויסנאַהם זענען פערפליכטעט צו צאָהלען אינ-דוסטריע-שטייער אין פאָרם פון פאַטענטען. וואָס שייך דעם שטייער אין פאָרם פון אומזאַץ, זענען דערפון בעפרייט בלויז די יעניגע ווערקשטעלען, האַנטווערקערישע און בעל-מלאכהשע בעשעפטיגונ-גען, דאָרפּזשקאַזשעס און פוהרמאַנעס, וועלכע ווע-רען אָנגעפיהרט דורך די בעלי בתים מיט'ן אַנטייל פון העכסטענס איין משפחה-מיטגליד.

כדאי אָבער צו בעמערקען, אַז פון דער דער-מאָנטער הנחה קאָנען געניסען אויסשליסליך נאָר די יעניגע בעל-מלאכות, וועלכע בעזיצען האַנדווער-קער קאַרטען.

די דאָזיגע בעשטימונג דאַרף מען פערשטעהען אין דעם זין, נישט ווי פיל מיינען, אַז די שטייער-מאַכט וועט צווינגען יעדען האַנדווערקער צו בע-זיצען אַ האַנדווערקער קאַרטע, נאָר, אַז זי וועט אָנערקענען די רעכט אויף דער אָנגעוויזענער הנחה נאָר די יעניגע האַנדווערקער און בעל-מלאכות, וועלכע בעזיצען האַנדווערקער קאַרטען.

פון אויבענגעזאָגטען איז אַלזאָ צו דרינגען, אַז די בעל מלאכות, וועלכע אַרבייטען געוויינליך אַליין אָדער העכסטענס מיט איין משפחה-מיטגליד, אויב זיי בעזיצען האַנדווערקער-קאַרטען, זענען זיי לויט דער נייער פאָרמולירונג פון אַרטיקעל 8 פונקט 5 נישט פערפליכטעט צו צאָהלען קיין אינדוסטריע שטייער אין פאָרם פון אומזאַץ.

דאַגעגען מוזען די בעלי בתים פון האַנדווער-קער אָדער אינדוסטריע אונטערנעהמונגען, וועל-כע האָבען נישט קיין האַנדווערקער קאַרטען, מע-גען זיי אַרבייטען אפילו אַליין און נישט בעשעפטיגען קיין שום געהילפען, יאָ צאָהלען אומזאַץ-שטייער.

דעסגלייכען מוזען אויך צאָהלען אינדוסטריע-שטייער לויט'ן אומזאַץ די יעניגע בעלי בתים פון אַזעלכע אונטערנעהמונגען, וועלכע בעזיצען האַנד-ווערקער קאַרטען און בעשעפטיגען נישט מעהר, ווי איין געהילף אָבער נאָר אין דעם פאַל, ווען דער דאָזיגער געהילף איז אַ געדונגענער אָבער נישט פון זייער בני בית.

י. אינפעלד.

ווי אזוי ווערען אין פוילען אויפגעמאהנט חובות

לויט אורטיילען פון אויסלענדישע געריכטען

נישט אַלע וויסען, אַז אויך אויפ'ן סמך פון אַ פסק דין פון אַנ'אויסלענדיש געריכט קאָן מען אויפמאָנען חובות אויפ'ן שטח פון דער פוילישער רעפובליק.

פערהאַן אָבער אַ גאַנצע רייה מלוכות, מיט וועלכע פוילען האָט געשלאָסען בעזונדערע אַזוי-גערופענע געריכטס-פּראָצעדועלע טראַקטאַטען און מ'קאָן דעריבער אויפמאָנען חובות אויפ'ן שטח פון דער פוילישער מלוכה לויט אַ געריכטס-אורטייל פון אַזעלכע מלוכות אויף אַ פערגרינגערטען, פער-איינפאַכטען אופן, לויט בעשטימטע אין די זעלבע טראַקטאַטען כללים. דאָס היינטיגע מאָל ווילען מיר אָבער ערקלערען, ווי אַזוי מ'קאָן אויפמאָנען דאָ ביי אונז אין פוילען אַ חוב לויט אַנ'אורטייל פון אַ געריכט פון אַזאַ מלוכה, מיט וועלכער פוילען גע-פינט זיך נישט אין דעם פרט אין געזעצליכע בע-דינגונגען.

אַנ'אורטייל פון אַזאַ אויסלענדיש געריכט מוז סאַנקציאָנירט ווערען דורכ'ן פוילישען געריכט צו דעם צוועק מוז דער פעטענט דערלאַנגען אַ בקשה אין דעם קרייז-געריכט, אין ראַיאָן פון וועלכען דער בעטרעפענדער פסק דין פון אויסלענדישען געריכט דאַרף אויסגעפיהרט ווערען צו דער בקשה דאַרף בעגעלייגט ווערען : 1) אַנ'אָפשריפט פון אורטייל, פערזעהען מיט אַנ'אויספיהר קלאַוזול, אונטערגע-שריבען דורכ'ן אויסלענדישען געריכט, בעשטע-טיגט ווייטער ווערען דורכ'ן מיניסטעריום פאַר אויס-אונטערשריפט פון פוילישען קאָנסול מוז בעשטע-טיגט ווייטער ווערען דורכ'ן מיניסטעריום פון אויס-סערליכע ענינים, 2) אַנ'איבערזעצונג פון פסק דין אין דער פוילישער שפּראַך, 3) אָפשריפטען פון די אויסגערעכנטע דאָקומענטען. אַ געריכטס-פער-האַנדלונג ווערט אין אַזעלכע פאַלען פעראָרדענט, פון דעם בעל-חוב ווערען אָבער קיין שריפטליכע ערקלערונגען נישט געפאָדערט.

דאָס געריכט בעטראַכט שוין נישט דעם עצם פון דער צוגעמשפטער תבועה, נאָר שטעלט נאָר בלויז פעסט, צי דער געגעבענער אורטייל שטעהט נישט אין סתירה צו די פערפליכטענדע ביי אונז אין פוילען געזעצען. אַזעלכע אורטיילען ווערען אויסגעפיהרט לויט די כללים פון דער אַלגעמיינער עקזעקוציע-אָרדינאַציע.

בלויז אין איינציגען פאַל, ווען דער געגעבענער אורטייל פון אַנ'אויסלענדיש געריכט דעצידירט ווע-גען אַנ'אייגענטום-סכסוך בנוגע אַנ'אומבעוועגליך אייגענטום, וואָס געפינט זיך אויפ'ן שטח פון פוי-לען, קאָן ער דאָ נישט סאַנקציאָנירט ווערען און קאָן דאָ נישט האָבען קיין שום רעכטליכע ממשות.

אינ.

ווען טאר מען נישט אנ'ארבייטער קינדיגען?

ס'זענען פערהאַן פאַלען, ווען אַנ'אַרבייטס-אָבמאַך מיט אַ פיזישען אַרבייטער טאָר נישט אויפ-געלעזען ווערען אַפילו, ווען ר'ווערט געקינדיגט אין די געזעצליכע פאָרגעשריבענער צייט און אַפילו אויך נישט, ווען דער אונטערנעהמער איז גרייט אויסצוצאָהלען דעמזעלבען אַרבייטער די בעטרע-פענדע שכירות פאַר דער געקינדיגטער צייט.

די דאָזיגע אויסנאַמליכע פאַלען ווערען גענוי אויסגערעכענט אין לעצטען אָפשניט פון אַרטיקעל 11 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען אַרבייטס-אָפמאַכען מיט פיזישע אַרבייטער. ס'האַנדעלט זיך דאָ אַלזאָ :

1) וועגען די ערשטע 4 וואָכען פון אַ קראַנק-הייט אָדער אומגליקס-פאַל.

2) וועגען דער צייט, ווען אַנ'אַרבייטער מאַכט דורך אַלס רעזערוויסט די מיליטערישע איבונגען און 3) וועגען דער צייט, ווען אַנ'אַרבייטער פער-ברענגט זיין געזעצליכען אורלויב.

ביי די נאָר וואָס אויסגערעכנטע אומשטענדען טאָר אַנ'אַרבייטער בשום אופן נישט געקינדיגט ווע-רען. קוים איז ער אָבער יאָ געקינדיגט געוואָרען איז נישט בלויז נישט די קינדיגונג קיין קינדיגונג נאָר דער אונטערנעהמער טראָגט נאָך דערצו אַ שטראָפליכע פעראַנטוואָרטליכקייט אין דער הויך פון 50 ביז 1000 זלאָטעס עווענטועל אַ-עסט אויף אַ טערמין ביז 6 וואָכען.

ל—ד

שטייער פון בעאמטע-שכירות

א פרינציפ. אורטייל פון העכסטען אדמיניסטראַציע-טריבונאל

(2) אויף א רעקורס פון הענריק קויפמאַן (פיעטרקאָווער 79) אין העכסטען אדמיניסטראַציע-טריבונאל, האָט דער לעצטער געפסק'נט אַז: „דער שטייער פון בעאמטען שכירות, אויב דער ארבייטס-געבער נעמט איהם איינגאַנצען איבער אויף זיך, דאַרף אראָפגערעכענט ווערען פונ'ם הכנסה-שטייער פון דעמזעלבען ארבייטס-געבער".

דער דאָזיגער אורטייל האָט א פרינציפיעלע בעדייטונג פאַר די לאָדזער האַנדעלס- און- אינדוס-טריע-ספערען.

יורידישע עצות

א. לעווין.

דאָס ציווילע געריכט טאָר פריהער נישט בעטראַכטען די ציווילע תביעה. כל זמן דער שטראָף-פּראָצעס האָט זיך נישט געענדיגט.

דאָס ציוויל-געריכט קאָן צומשפט'ן די ציוויל-תביעה אפילו אויך אין דעם פאַל, ווען דאָס שטראָף געריכט האָט דעם אָנגעקלאָגטען נישט אנערקענט פאַר שולדיג.

קופאָן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואָך דעם 20-טען יאנואר

א בעקאַנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאק-ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאָווער 21. אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען דעם קופאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט" — פון דעם זעלבען טאָג —

א דאנקבארער לעזער פון דער קאמיענא גאס.

איהר דאַרפט זיך ווענדען אייער ענין מיט דער קאַסע כאַריך פערזענליך. פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמ.

ש. פון פאַלורניאַוויא 18

איהר דאַרפט א בעלדיגט אויסקויפען א פא-טענט. אַזוי ווי איהר האָט נישט קיין האַנדווער-קער-קאַרטע, וועט איהר אויך זיין פערפליכטעט צו צאָהלען אומזאַץ-שטייער.

געדענקט, יודען!

אז איהר דאַרפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין. כל זמן איהר האָט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט **י. אינפעלד. לאדז. פיעטריס. 31**

אויפנאַהם-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אָוו.

שריפטליכע אָנפראַגען קאָן מען אדרעסירען.

לאקאטארען זענען פריי פון קאנאליזאציע-אפצאלונגען

פערהאַן אין לאָדז אַ גאַנצע רייה הייזער, וועלכע זענען שוין אַריינגעפלאָכטען אין דער אַל-געמיינער קאַנאַליזאַציע-נעץ.

פיל אייגענטימער פון אָט אַזעלכע קאַנאַליזירטע הייזער פרובען אַרויפצוּוואַרפען די קאַנאַליזאַציע-אָפּצאָהלונגען אויף די שוין אַזוי אויך גענוג בע-לאַסטעטע פלייצעס פון זייערע לאָקאַטאָרען.

ענטשטעהט דעריבער אַ פראַגע, צי שטיצען זיך די דערמאָנטע פאָדערונגען פון די ווירטסלייט אויף אַ געוויסען רעכטליכען גרונט ?

און דאָ מוז מיט דער גאַנצער ענטשידענקייט שאַרף פעסטגעשטעלט ווערען, אַז יעדער פרוב פון די הויזבעזיצער צו בעלאַסטען זייערע לאָקאַטאָרען מיט קאַנאַליזאַציע אָפּצאָהלונגען איז אַ בפירושע פערגוואַלטיגונג פון געזעץ.

זאָגט דאָך דער אַרטיקעל 7, טייל 1, פונקט „אַ", און טייל (2 פונקט 1 פון אוסטאַוו וועגען לאָקאַטאָרען שוץ, אַז קוים דערגרייכט דאָס פענדע דירה געלד 75 פּראָצענט פון גרונט דירה-געלד, ווערען די לאָקאַטאָרען בעפרייט פון די בע-טייליגטע אָפּצאָהלונגען פאַר בענוצען זיך מיט די אַלגעמיינע שטעטישע וואַסער-לייטונג און קאַנאַ-ליזאַציע איינריכטונגען.

אַזוי ווי דאָס לויפענדע דירה-געלד בעטרעפט שוין זייט איניגע יאָהר פולע 100 פּראָצענט פון גרונט דירה-געלד, איז נישט פערהאַן קיין שום בערעכטיגונג אויפצומאָהנען פון די לאָקאַטאָרען די דערמאָנטע אויסגאַבען.

ד.

איז א נעץ פון שווערע פראצעסע

האָט זיך געהאט פערפלאָנטערט א לאָדזער יודישער סוחר

אַ געוויסער ג. ל. האָט פערפיהרט אַ פּראָצעס אין היגען קרייז געריכט געגען דער פירמע ל. און ס. פאַר נישט געוויסענהאַפטער קאָנקורענץ, מאָ-נענדיג 10 טויזענד זל. ענטשעדיגונג פאַר דער פערלוידענער הכנסה אין משך פון פערגאַנגענעם האַלבען יאָהר.

ג. ל. האָט דעם פּראָצעס ענטגילטיג פערשפּילט אין אַ צייט אַרום איז דער אורזשאַנד סקאַר-באָווי געוואָהר געוואָרען פון דערמאָנטען פּראָצעס און דערוויסענדיג זיך, אַז דער מאָנער האָט אַליין ערקלערט פאַר'ן געריכט, אַז ער האָט אין משך פון אַ האַלב יאָהר הכנסה 10 טויזענד זלאָטעס, בעת אין דער דערלאַנגטער זעזנאַניע וועגען דאָכאָוד האָט ער דעקלאַרירט 2 טויזענד זלאָטעס פאַר'ן גאַנצען שטייער-יאָהר, האָט די שטייער-מאַכט איהם אויסגעמאָסטען אַ צוגאָב צום הכנסה-שטייער לויט דער הויך פון 20 טויזענד זלאָטעס הכנסה, אַ חוץ דעם איז נאָך אויף איהם אַרויפגעלעגט גע-וואָרען אַ געלד-שטראָף פאַר אָנגעבען אַ פאַלשע זעזנאַניע אין דער הויך פון 2 הונדערט זלאָטעס.

ג. ל. האָט דעם ענין איבערגעגעבען אין גע-ריכט און אויף דער פאָרגעקומענער פערהאַנדלונג ערקלערט, אַז די אָנגעגעבענע זעזנאַניע איז געווען אַ ריכטיגע, אַז ער האָט טאַקע נישט מעהר געהאַט הכנסה, ווי 2 טויזענד זלאָטעס און אפשר אַזוי פיל אויך נישט.

געמאָנט האָט ער אָבער פון זיין קאָנקורענט 10 טויזענד זלאָטעס דערפאַר, ווייל ער האָט איהם געוואָלט אָנלערנען, אַז ער זאָל שוין מיט איהם נישט קאָנקורירען. דאָס געריכט האָט בעשלאָסען פון דער שטראָף פאַר אַ פאַלשע זעזנאַניע איהם צו בעפרייען, דאַגעגען איז דערזעלבער ג. ל. צוגעצויגען געוואָרען צו שטראָפליכע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר געבען פאַלשע ערקלערונגען אין געריכט.

אַנומעלט איז דער פּראָצעס פאָרגעקומען אין היגען קרייז-געריכט.

דער פערטיידיגער פון אָנגעקלאָגטען ג. ל. האָט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפונקט, אַז נישט אַ מאָנער און אויך נישט אַ בעל-חוב קאָן נישט בעשטראָפט ווערען פאַר אונטערהאַלטען אָדער אָפּ-וואַרפען אַ תביעה אַפילו ווען די בעלייגטע דערביי ערקלערונגען זענען נישט אין גאַנצען געוויסענ-האַפטיק.

בעשטראָפט ווערען קען מען נאָר דעמאָל פאַר אונטערשטיצען אָדער אָפּוואַרפען נישט גע-וויסענהאַפטיג אַ תביעה, ווען דער בעטרעפענדער צד פרובט עס צו טון נישט בלויזען מויל, נאָר מיט בעווייזען, אַלס איינס, צו דורך דאָקומענטען, עדות אָדער דורך אַ שבועה.

אַזוי ווי דער אָנגעקלאָגטער ג. ל. האָט אין יענעם פּראָצעס אַלס מאָנער טאַקע נישט געוויסענ-האַפט געפאָדערט 10 טויזענד זלאָטעס, ער האָט אָבער נישט מיט קיין שום רעכטליכע בעווייזען גע-פרובט בעגרינדען זיין תביעה, דערפאַר קאָן מען איהם נישט פערמשפּטען לויט'ן אַרטיקעל 160 פון שטראָף קאָדעקס.

דאָס געריכט האָט מסכים געווען מיט דער מיינונג פון דער פערטיידיגונג און נאָך אַ קורצען ישוב הדעת דעם אָנגעקלאָגטען ג. ל. בעפרייט.

ארגוס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך יב 20 שבט תרצ"ב

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.39
זון-אונטערגאנג 3.52

פון האנדעלס-געריכט

„ווידזעווער מאנופאקטור" לעגט פאר צו רעגולירען די חובות אויף 50 פראצענט

ווי מיר האבען נעכטען מיטגעטיילט, האט די „ווידזעווער מאנופאקטור" זיך געווענדעט צום האנדעלס-געריכט מיט א ביטע צו פערלענגערען דעם „נאדזור" אויף ווייטערדיגע 3 חדשים, און צוליב דעם, וואס די ווידז. מאנופ. האט אויסגעקליבען דעם וועג צו סאנירען די אונטערנעמונג דורך א צווייטע מאליגען פראלאנגירען דעם „נאדזור", וועט די פירמע לויט'ן אוסטאוו מוזען צאהלען די פולע 100 פראצ. פון די חובות.

איצט דערוויסען מיר זיך, אז די ווידז. מאנופ. האט צוריקגעצויגען די ביטע וועגען פראלאנגירען דעם „נאדזור", מחמת זי וועט נישט קענען בעצאהלען די פולע הונדערט פראצענט אין משך פון 9 חדשים. דער איינציגער אויסוועג איז א רעגולאציע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט דער בעפולמעכטיגטער פון דער „ווידז. מאנופ. אדוו. פיכנא נעכטען אריינגעטראגען אין געריכט א צווייטע ביטע, צו דערלויבען דער פירמע אנ'עפענען רעגולאציע-אפמאך מיט די קרעדיטארען פון די פראפאזיציע-פארשלאגען וואס זענען צוגעלעגט צו דער ביטע איז צו זעהען, אז די ווידז. מאנופ. קען העכסטענס בעצאהלען 50 פראצ. פון די חובות צאהלבאר אין 4 ראטעס אין משך פון צוויי יאהר, אנהויבענדיג פון 1-טען יאנואר 1933. די ווידז. מאנופ. ווייזט דערביי אן, אז אויב ס'וועלען זיך געפינען אזעלכע קרעדיטארען, וואס וועלען מסכים זיין אויסצוצאהלען זיי די חובות אין משך פון 10 יאהר, וועלען זיי בעקומען די פולע הונדערט פראצענט. אויב א העלפט פון די בעלי-חובות וועלען איינגעהען אויף דער פראפאזיציע, וועט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגען.

די ביטע פון דער ווידז. מאנופ. וועט בעטראכט ווערען דורכ'ן געריכט אויף דער זיצונג פון 26-טען ד. ח.

פאר דער קשיודע פון ד"ר וויעלינסקי

נעהמט זיך אן די וואיעוואדזטווע גופא

(2) אין שייכות דערמיט, וואס דער מאגיסטראט און דער שטאט-ראט האבען בשעתו אויסגעדריקט אינצוטרוי דעם וויצע-פרעזידענט, ד"ר וויעלינסקי, איז דער לעצטער געבליבען אין מאגיסטראט אהן א שום פונקציע.

דער וואיעוואדע האט דעריבער צוגעשיקט נעכטען צום מאגיסטראט-פרעזידיום א בריף, אין וועלכען עס ווערט צ. א. געזאגט:

— „וואס שייך דער פראגע פון אפנעהמען ביים ד"ר ע. וויעלינסקי די פונקציע פון פארזיצער ביי דער פינאנץ-אפטיילונג, — הגם איך האלט עס פאר אנ'אינערליכען ענין פון'ם מאגיסטראט — שטיי איך אויפ'ן שטאנדפונקט, אז איהם דארף אנפערטרויט ווערען אנ'אנדערע פונקציע אין מאגיסטראט ארויסגייענדיג פון ארט. 54 וועגען זעלבסטפארוואלטונגען, אז צו דעם אמט פון וויצע-פרעזידענט דארף אנגעשלאסען ווערען אנ'ענטשפרעכענדע פונקציע.

ווייטער בעט דער וואיעוואדע, אז דער פרעזידענט זאל איהם אפגעבען א בעריכטאון די שטעלונג פון מאגיסטראט ביז'ן 1 פעברואר.

24 מאן אויף דער בעשולדיגונגס-באנק

זיך אנגעהויבען דער פראצעס וועגען דער צווייטער צאל-אפערע

(א) נעכטען האט זיך אנגעהויבען אין לאדזער קרייז-געריכט דער גרויסער פראצעס וועגען דער אפערע אין דער לאדזער צאל-אגענטור.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצען: די אגענטור-בעאמטע — קסאווערי טשאפלינסקי, סטעפאן גיעראנט, יאן שימטשעוסקי, מיכאל טשופא, מאריאן לענגאש און קאזשימיעזש קליין, מיט די פארשטייער פון פערשידענע היגע עקספעדיציאנס-הייזער: יעזשי גלאוואצקי, וויקטאר צמח, דוד שאל עליאש פייגענבוים, פיליפ זאבלודאווסקי, סטאניסלאוו הילער, טשעסלאוו דזשעוויעצקי, סטאניסלאוו רובינשטיין, לייב וואלבערג, זיגמונד טיימאן, יוזעף שאמפאנסקי, יוזעף בארסט, הערמאן ליטויער, פינקוס קאן, פ. שטשעפאנסקי, מיעטשיסלאוו גינגאלד, איגנאצי מאנטאג און יעקב צעדערבוים.

דער פראצעס האט זיך אנגעהויבען 10 אינדערפריה, און צו איהם האבען זיך צוגעשטעלט אלע 24 בעשולדיגטע, 19 אדוואקאטען, 37 עדות און 3 עקספערטען. עס זאלען ארויסגערופען ווערען נאך עדות, און זייער צאהל וועט וואקסען ביז 45.

עס איז אדורכגעלייענט געווארען דער בעשולדיגונגס-אקט, לויט וועלכען די צאל-בעאמטע ווערען בעשולדיגט אין פערשידענע שווינדלערייען לגנאי די מלוכה-פינאנצען.

די איבריגע בעשולדיגטע ווערען בעשולדיגט אין געבען שוחד א א.וו.

די פערשידענע מאכינאציעס זענען דורכגעפיהרט געווארען אין א געגענזייטיגען הסכם פון די בעאמטע מיט די אינטערעסאנטען.

דער ערשטער איז פערהערט געווארען טשאפלינסקי, וועלכער האט זיך מודה געווען, אז ער האט גענומען „לאפובקע" און ארויסגעגעבען סחורות אהן קוויטונגען. חוץ מזה האט ער דערקלעהרט, אז אין דער דאזיגער ארבייט האבען איהם צוגעהאלפען די אנדערע בעשולדיגטע בעאמטע, וועלכע האבען אבער אליין צוגערעדט די פארשטייער פון די עקספעדיציע-הייזער צו ארויסגעבען סחורות אהן דעם ערלעדיגען די פינאנץ-פליכטען.

די איבריגע בעאמטע האבען זיך אויך מודה געווען.

דאגעגען האבען זיך די פארשטייער פון די עקספעדיציע-הייזער נישט מודה געווען אין דער בעשולדיגונג.

נאכ'ן איבערלייענען דעם בעשולדיגונגס-אקט האט דאס געריכט פעראָרדענט א הפסקה.

שרעקליכע אויטאבוס-קאטאסטראפע

א יודישער סוחר פון קאנסק גוסס'ט

(א) נעכטען האט זיך אויפ'ן שאסעי צווישען פשיגלאוויע און סולעיאוו צוזאמענגעשטויסען א אויטאבוס מיט א פויערישען וואגען. אין דעם אויטאבוס איז געפאהרען דער שאפער וויקטאר וואזשניאק און 10 פאסאזשירען. דער רעזולטאט פונ'ם צוזאמענשטויס איז געווען א שרעקליכער: דער פויער פונ'ם וואגען, מארטשין קארסאיק האט צובראכען א פוס, און זיך צושפאלטען דעם קאפ דער שאפער מיט 3 פאסאזשירען זענען שווער פערוואונדעט געווארען און ביי א געוויסען דוד שמולעוויטש א סוחר פון קאנסק, האט געפלאצט דער הוט-השדרה. אין א גוסס'ן צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פון דער קאטאסטראפע ערקלעהרט זיך מיט דעם גלידיכטען נעבעל אין וועג.

—=):O:(=—

העכער טויזענד רעדוצירטע ארבייטער

פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" האבען א פארשלאג

(א) פארגעכטען אין אוונט האט זיך אין לאקאל פון קארטעל ז. ז. פ. פערזאמעלט א ריזען צאהל ארבייטער, וועלכע זענען רעדוצירט געווארען אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור", און ביי וועלכע האבען זיך אויסגעשעפט די אונטערשטיצונגען. זיי האבען זיך געווענדעט צום קארטעל מיט'ן פארשלאג, אז מ'זאל פועל'ן אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור", אז די ארבייט דארט זאל פערטיילט ווערען סיי צווישען די ארבייטענדע, סיי צווישען די העכער 1000 רעדוצירטע.

נעכטען איז וועגען דעם ענין פארגעקומען א פערזאמלונג, וואס האט אויסגעטיילט א ספעציעלע דעלעגאציע צו ווענדען זיך אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור" מיט דעם פארשלאג. אויב דער ענין וועט דארט נישט ערלעדיגט ווערען, וועט מען זיך ווענדען צום ארבייטס-אינספעקטאר, ער זאל אינטערווענירען.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

(—) דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז די רעגיסטראציע אויף שטיצע פאר ארבייטסלאזע פאר'ן חודש יאנואר וועט פארקומען לויט פאלגענדען סדר:

דאנערשטאג ד. 21. יאנואר, די אותיות:

A B C D E F G H I J

פרייטאג, ד. 22 אותיות:

K L Ł M N O P

שבת, ד. 23 יאנואר אותיות:

R S T U W Z Ż

זיצונג פון שטאט-ראט אפגעלייגט אויף איבערמארגן דינסטאג

(2) די זיצונג פון שטאט-ראט, וואס האט געזאלט פארקומען דעם דאנערשטאג, איז אפגעלייגט געווארען אויף איבערמארגן דינסטאג כדי צו קענען אננעהמען אנ'ענטשפרעכענדע שטעלונג נעגען די איבערשרייטונגען און דער קאנאליזאציע-אפטיילונג.

ענדערונגען אויף די לייטענדע אמטען אין דער לאדזער אויספארשונגס-אמט

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער ביזאיציגער לייטער פון דער צווייטער בריגאד ביים אויספארשונגס-אמט, קאמיסאר שטאבהאלק, אריבערגעטראגען געווארען אויפ'ן אמט אלס לייטער פון דער ערשטער בריגאדע (באנדיטען-אנפאלען, גנבות אגמערציגדונגען).

אין שייכות דערמיט איז דער לאנגיעהריגער לייטער פון דער ערשטער בריגאדע קאזאדזשעסקי, בעשטימט געווארען אלס לייטער פון דער צווייטער בריגאדע (נאכגעיעגען).

שווער פערטשאדעט 3 פערזאן

(2) נעכטען האבען זיך אויף אסקא-גאס 1 שווער פערטשאדעט: יאנינא, דאמאן און טאדעאוש יוזשוויאק.

אין אנ'אפגעשוואכטען צושטאנד האט מען די דריי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייבאכט דיזשורירען: א. פאמאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. פארעמוא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, מיטוואך — נור 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.30 אוונט
3-טע וואך! דאס גרויסע 24-טע רעקארד-פראגראם א. נ. 37-טען מאל!

מ'לאכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אפערזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דאוועל און פאלקס-מאטיווען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס.
רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-אינספעקציע: מ. קאן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ-קווארטעט

די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אוונט.

שוין דעם שבת, דעם 23 טען, 12 פארמיטאג וועט דער בעריהמטער קריטיקער און ליטעראט - קענער

נחמן מייזעל

(רעד. פון „ליטעראַרישע בלעטער") האלטען א פארטראג אויף דער טעמע

„האבען מיר עטליכע יודישע ליטעראטורען, אדער איין יודישע ליטעראטור"?

קלעפסידרעס

צו זעהר בילינע פרייזען

בעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

זאל פילהארמאָניע
20 נארוטאָוויטשא 20

היינט, מיטוואָך, 9 אין אָוונט
היינט, מיטוואָך, 9 אין אָוונט

איבּעראַשענד נייעס פאַר'ן לאָדזער יודישען טעאַטער-עולם!
נאר איין איינציגער גראַנדיעזער קאָנצערט
פון דעם קעניג פון די יודישע הומאָריסטען און אונפערגלייכליכען אויספיהרער פון די שענסטע און הארציגסטע יודישע לידער און פאראדיעס

יאַסעלע קאַלאַדני

וועלכער האט אויפגעשטורמט דאס יודישע ווארשא. געבענדיג לעצטענס
50 קאָנצערטען
ביי אויספערקויפטע הייזער.

די ווערטער און די מוזיק צו די לידער זענען פערפאסט דורך
יאַסעלע קאַלאַדני

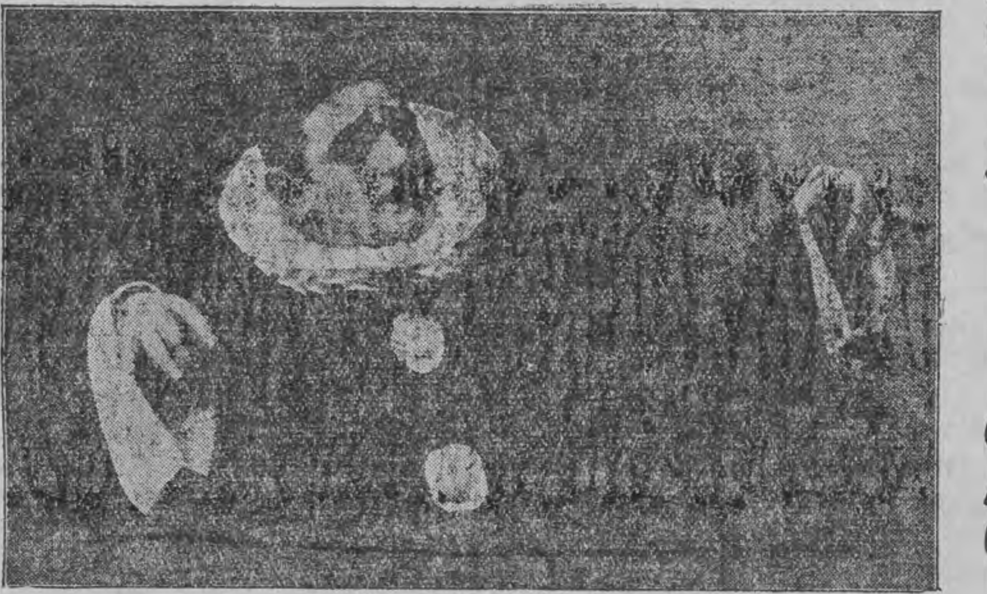

אין פּראָגראַם:
דער פאיאץ.
דאס מיידעל פון דער גאס.
וועלוועלע דער פאַריקמאַכער.
פאַראַדיעס אויף ווערטינסקי.
אמעריקאנער נסים.
מאטיע מאיר דער שמיר.
ר' לייזער.
דעם סוחר'ס חלום.
די קשיא.
די אינטעליגענטקע.
די בלאנדע נינע.
מאַסעלע מיין.
טיטינע.
יודעלע.
בעלא סיגארינא.
בלעם באטאם.
דער ארבייטסלאזער.
די סטראטאספערע.

בילעטען צום פרייז פון 1 ביז 3 זלאָטעס צו בעקומען היינט אין דער קאסע פון פילהארמאָניע, נארוטאָוויטשא 20.

גרויסע קאָנפערענץ פון האַנדווערקער
וועגען דער טרויעריגער לאַגע אין פערשידענע פאַכען

(—) אין אייגענעם לאָקאַל פון דער האַנדווערקער-צענטראַלע אויף וואָלטשאַנסקאַ 19, איז בעכטען פאַרגעקומען אַ גרויסע קאָנפערענץ פון אַלע פאַכען, וואָס געהערען צו דער דערמאָנטער צענטראַלע, ס'זענען איינגעלאַדען געוואָרען צו דער קאָנפערענץ פאָרשטעהער פון „אָרט", בונדישע פראַקציע ביים שטאָט-ראַט, רעטונגס-קאָמיטעט, יודישע קהלה און פרעסע. די יודישע קהלה האָט צו דער קאָנפערענץ קיין פאָרשטעהער נישט געשיקט און צוליב דעם איז אָנגענומען געוואָרען אַ שאַרפער פּראָטעסט געגען דער דאָזיגער האַנדלונג.

די פאָרשטעהער פון די פאַכען האָבען דאַן אָפּגעגעבען בעריכטען וועגען דער לאַגע אין זייערע בראַנזשעס. דאָס איז געווען אַ בילד פון חורבן און עלענד. ס'זענען פאָרגעלעגט געוואָרען פערשידענע פּראָיעקטען וועגען לינדערען די לאַגע און ס'זענען אָנגענומען געוואָרען בעשלוסען. אַ גענויען בעריכט וועלען מיר ברענגען.

אַ גרויזאַמער פאַרפאַל אין ראַדאָמסק

(2) נעכטען איז אין ראַדאָמסק אויף שענקעוויטשא 64 געשטאָרבען אַ געוויסע פרוי סטאַניסלאַווא גאַלווא.

ווען אין שטוב, וואו זי איז געלעגען איז אַריין דער קשיאַנדז מיט אַן ערך אַ 30 מאַן מלוים, האָט זיך די פאָדלאָגע פּלוצים איינגעריסען, און ניין פערזאָן זענען אַראָפּגעפאַלען פון אַ הויכקייט פון 4 מעטער אויף אַ שטיינערנער פּאָסאַדזקע.

2 פערזאָן האָבען זיך צובּראָכען די פיס, און 7 זענען לייכטער פערוואונדעט געוואָרען.

פערמעסטונג צווישען די יוד. טורען- און-ספּאָרט-פעראיינען אין לאָדז
גראַנדיעזער אויפטריט פון אַלע פעראיינען אין פילהאַרמאָניע

שבת דעם 23 יאַנואַר 10 אַ זייגער פאַר-מיטאָג קומט פאָר אין „פילהאַרמאָניע" אַ פערמעסטונג צווישען די יודישע ספּאָרט פעראיינען אין לאָדז.

ביז איצט זייט לאַנגע יאָהרען האָבען אַלע יודישע פעראיינען געקעמפט אין די ראַהמען פון דער אַלגעמיינער ספּאָרט-בעוועגונג, אויף מייסטערשאַפטען אין פערשידענע ספּאָרט-געביטען און ספּאָרט - צווייגען. קיינמאָל איז דער יודישער עפּיטראָפּ בקיום, וועלכע פערפאָלגט מיט אַן אינטערעס די פיזישע ערציהונג פון דער יוגענד, נאָך נישט אויסגעקומען זיך איבערצייגען אין די דערגרייכונגען פון די יודישע פעראיינען אַליין. ס'האָבען זיך נאָך נישט פערמאָסטען די יודישע פעראיינען צווישען זיך, כדי צו ווייזען, וועלכע פון זיי ס'האָט געמאַכט גרעסערע פאָרטשריטען, וועלכע פון די פעראיינען האָט געהאַט די ריכטיגע וועגען און צילען אין דער בעוועגונג.

די קאָנקורענץ אויף דעם געביט וועט קומען צום פאָרשיין היינטיגען שבת אין פילהאַרמאָניע, ס'וועלען זיך פערמעסטען די יודישע ארבייטער-פעראיינען מיט בירגערליכע, די בירגערליכע צווישען זיך און די ארבייטער-פעראיינען צווישען זיך און דאָס אויף יעדען געביט פון גימנאַסטיק און ספּאָרט און נעמליך: גימנאַסטיק אויף מכשירים, פריי-איבונגען, באָקס, ספּאָרט-שפּילען, לייכטאַטלעטיק, ציקליסטיק אויף ספּעציעלע מאַשינען, פינג-פאָנג, פּיראַמידען א.א.וו.

דאָס וועט ווירקליך זיין דער גרעסטער יודישער ספּאָרט-אויפטריט אין לאָדז, אויף וועלכען ס'ווערט געוואַרט מיט'ן גרעסטען אינטערעס.

ר. אייזראַעל.

קאַפּערלע
א סענסאציאנעל-ערא[illegible]ער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

75:

— איצט וועל איך אַרבייטען אַ שעה און דאַן וועלען מיר פערברענגען, האָט ראָזענטאַל געזאָגט.

בערטאַ האָט איהם געגעבען אַ הייסען קוש און איז אַרויס פון צימער.

ערשט איצט האָט ראָזענטאַל זיך אָנגעהויבען צו פערטראַכטען ווי שווער און ערנסט ס'איז זיין לאַגע. ווי אַזוי זאָל ער זיך אָבער אַן עצה געבען, אַז ער קען אַפילו קיינעם נישט נעמען צו הילף און צו קיין סקאַנדאַל וויל ער אויך נישט ברענגען.

אימיצער האָט אָנגעקלונגען אין טעלעפאָן. ער האָט דעם טעלעפאָן לאַנג געלאָזען קלונגען און נישט צוגעגאַנגען צו איהם, ער האָט מיט קיינעם איצט נישט געוואָלט רעדען נישט וועגען געשעפט און נישט וועגען פריוואַטע זאַכען. צום סוף האָט איהם דאָס קלונגען אָנגעהויבען צו דענערווירען און ער האָט אַראָפּגענומען דאָס רעהרעל פון אַפּאַראַט.

— ווער איז דאָרט, האָט ער אויפגערעגט אַ געשריי געטון?

— צי רעדט דאָרטען הער ראָזענטאַל, האָט ער דערהערט

— יאָ וואָס האָט איהר געוואָלט?

— איהר זענט שוין געקומען פון דאַנציג, הער באַנקיר?

— מיט וועמען רעדט איך?

— מיט אַן אונבעקאַנטען דערווייל, וועלכער וויל אָבער מיט אייך בעקאַנט ווערען, כדי מיט אייך זיך אַדורכצושמועסען וועגען אַ געוויסען זעהר וויכטיגען ענין.

— אויב איך וועל נישט וויסען מיט וועמען איך רעד, וועל איך בכלל נישט רעדען.

— ענטשולדיגט הער באַנקיר, אויב איך איבערשטרענג אייער געדולד, אָבער דער ענין איז ווירקליך זעהר דרינגענד, איך הייס בערנאַרד קאַלינסקי, דעם נאָמען קענט איהר זיכער נישט, איך וואָלט מיט אייך געוואָלט איבערעדען וועגען זאַכען וואָס וועלען פאַר אייך זיין זעהר אינטערעסאַנט און וויכטיג.

— קומט צו מיר אין באַנק. איך בעהם אויף אינטערעסאַנטען ביז 12 פאַרמיטאָג.

— ס'האַנדעלט זיך נישט וועגען קיין באַנקזאַכען, דאָס איז אַ גאַנץ פריוואַטע זאַך, פריוואַט פאַר מיר און אויך פאַר אייך. ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז איך קען נישט מסכים זיין זיך צו פערשטענדיגען מיט אייך נישט ביי אייך אין באַנק און נישט ביי אייך אין דער וואוינונג, ווייל פון אַלע זייטען שפּירט מען נאָך, יעדער מיין שריט ווערט דורך געהיימנישפולע פערשוינען נאָכגעפאָלגט איך וואָלט דעריבער אייך פערזענליך נישט געוואָלט מאַכען קיין אונאַנגענעהמליכקייטען.

— אַלזאָ וואָס דען לעגט איהר פאָר?

— איך וואָלט געמיינט, אַז דאָס גלייכסטע וואָלט געווען, אַז מיר זאָלען זיך זעהען אין אַ צווייטער שטאָט, דאָרט רעכען איך וועלען מיר זיין פריי פון אַ פרעמד אויג

— דערויף בין איך נישט מסכים האָט ראָזענטאַל קאַטעגאָריש געענטפערט

— ענטשולדיגט הער באַנקיר, איהר האָט נישט די זיכערקייט, אַז איך אַליין וויל אייך עפּעס נישט אָפּנאַרען, איך פערזיכער אייך אָבער אַז ס'איז נישט אַזוי, איהר קענט זיך נאָכפרעגען אויף מיר, איך הייס בערנאַרד קאַלינסקי און וואוין אויף מאַנ[illegible]ושקי גאַס 10. אויב איהר וועט מסכים זיין אויף מיין פאָרשלאַג איבערמאָרגען אינדערפריה מיט מיר צו פאָהרען קיין וואַרשאַ, קלינגט צו מיר מאָרגען צווישען 6 און 8 אין אָוונד. אַזוי אַרום וועט איהר זיך קודם-כל איבערצייגען ווער איך בין און דאַן צי איך האָב טאַקע צו אייך געקלונגען, דעם נומער פון מיין טעלעפאָן וועט איהר געפונען אין טעלעפאָן-בוך.

— גוט איך וועל צו אייך קלונגען

— גוטע נאַכט הער ראָזענטאַל.

קאַפּיטעל 16

די נעיע נעגען קאַלינסקי'ן

פרידאַ איז אַרומגעגאַנגען אַן'אויפגערעגטע. זי האָט מורא געהאַט פאַר דעם אָוונד, ווען ס'וועט זיך עפענען די טיר און אין איהר „סאַלאָן" וועט זיך פּלוצלונג בעווייזען איהר געוועזענער מאַן בערנאַרד קאַלינסקי

— פאַר-וואָס עפּעס געוועזענער? האָט פרידאַ זיך געטראַכט, דאָס איז דאָך נאָך מיין מאַן, ער האָט מיך נישט אוועקגעוואָרפען, נישט אַרויסגעטריבען, נישט געזאָגט, ער מיינט, אַז איך בין געשטאָרבען און האַלט זיך אויך פאַר אַן אַלמן.

— אַלזאָ, האָט זי זיך ווייטער געטראַכט, בערנאַרד וועט עפענען די טיר און וועט אַריינקומען אין „סאַלאָן", מיט איהם וועט קומען איינער וואָס איז אונטערגעשטעלט דורך זשאַרזשן, מ'וועט איהם אַריינפיהרען אין אַ בעזונדערען קאַבינעט מיט דאָראַן אָדער אַן אַנדער פון אונזערע מיידלעך, דאַן וועט מען מיך דאָרט אַריינשיקען. בערנאַרד וועט זיך רייבען די אויגען, ער וועט בלאַס ווערען, ער וועט מיינען, אַז עפּעס אַ שד האָט זיך בעוויזען, אַז אַ געשפּענסט פון יענע וועלט. איך וועל אָנהויבען צו ווינען, ער וועט נישט וויסען וואָס דאָ קומט פאָר... דאָס וועט זיין דער לעצטער אָוונד דיינער. נישט קיין אַנ'אַנדערער ווי איך וועל איהם מוזען דערפיהרען צום טויט...

אין דעמזעלבען צימער איז אויף דער קאַנאַפּע געלעגען אויסגעצויגען אין דער גאַנצער לענג זשאַרזש. אַזוי ווי ער וואָלט געלעזען פרידאַס געדאַנקען ער האָט זי לאַנג אָנגעקוקט און געזאָגט.

— היינט ביינאַכט וועסט דו האָבען אַנ'איבעראַשונג

— איך בין דיר שוין מוחל אַלע איבעראַשונגען.

— אָבער די דאָזיגע זיכער נישט, היינט אין אָוונד וועט דאָ זיין דיין מאַן בערנאַרד קאַלינסקי.

— ניין דו שפּאַסט, זשאַרזש, ס'איז נישט אמת, זאָג ס'איז נישט אמת, ד[illegible] ווייצט זיך מיט מיר, דו וויצעלסט זיך.

— דו ווייסט, אַז איך האָב פיינט וויצען, אַזוי איז עס, ווי איך זאָג דיר. היינט אין אָוונד וועט קאַלינסקי קומען צו אונז אין סאַלאָן און דאָס וועט זיין דער לעצטער גאַנג אין זיין לעבען.

פרידאַ האָט געשוויגען נאָר הייסע טרעהרען האָבען זיך געגאָסען איבער איהרע באַקען, אין איהר קאָפּ האָט זיך געשפּינען עפּעס אַ פּלאַן, פאַר וועלכען זי האָט זיך אַליין געשראָקען און אַפילו נישט דרייסט געווען וועגען איהם ערנסט צו טראַכטען.

— איהר דאַרפט מיר אַלע דאַנקבאַר זיין, האָט זשאַרזש אויסגעשריגען, אָבער אַנשטאָט דעם מאַכט איהר מיר משוגענע סצענעס, ווען נישט איך וואָלט אַלץ שוין געווען פערשיט און פאַר אייך וואָלט שוין גאָרנישט געבליבען...

— אפשר וואָלט דאָס בעסער געווען, האָט פרידא געזאָגט

— גוט דו קענסט עס פועלן ביי מיר, אָבער צו וואָס זאָלען מיר רעדען אומזיסטע רייד, מיר האָבען דאָך שוין איינמאָל וועגען דעם גערעדט און אָפּגעמאַכט.

(פאָרטזעצונג קומט).

פערצווייפעלטע לאַגע פון די יודישע אַרבייטער אין לאָדז

פראַגען פון יודישען אַרבייטער־לעבען?

מיר וועלען פּרובירען צו מאַכען אַ קורצען איבערבליק איבער דער לאַגע אין די אַזוי גערופענע יודישע פאַכען און מיר וועלען בעקומען אַ בילד פון אַ אומגעהויערע גרויסע אַרבייטסלאָזיגקייט, אַ בילד פון פערצווייפלונג, הונגער און נויט.

ווי בעקאַנט זענען די א. ג. „יודישע פאַכען" די ערשטע כפּרה הינדעל ביי יעדען קריזיס און סאָציאַלע אויפטרייסלונג, איז נישט קיין וואונדער, וואָס דער איצטיגער שווערער קריזיס, האָט אין די דאָזיגע פאַכען ממש אינגעמאַכט אַחורבן און האָט זיי אינגאַנצען איבערגעשטאָלטעט, נאָר לאָמיר געהן כסדר;

בעקליידונגס־אינדוסטריע. אַן אויסשליסליך יודישער פאַך. הונדערטער און טויזענטער יודישע משפחות זענען אין דאָזיגען פאַך בעשעפטיגט ווי אַזוי שטעלט זיך יעצט פאָר די לאַגע פון יודישע אַרבייטער אין דער דאָזיגער אינדוסטריע?

אין דעם דאָזיגען דאַמען־מאַגאַזין פאַך זענען בעשעפטיגט העכער 1500 יודישע אַרבייטער. נאָרמאַל פלעגט דויערן דער סעזאָן 4, 5 חדשים, היי־יאָהר האָט דער סעזאָן געדויערט סך־הכל 5, 6 וואָכען, היינט צו טאָג זענען אַלע אַרבייטער אַרבייטסלאָז.

מענער מאַגאַזין. אין דאָזיגען פאַך זענען אויך בעשעפטיגט פון 12 ביז 15 הונדערט אַרבייטער. מ'האָט היי־יאָהר זיך גערייכט אויף אַ גאָר גוטען סעזאָן, מ'האָט געלייגט גרויסע האָפענונגען אויפ'ן עקספּאָרט קיין ענגלאַנד, אָבער די אַלע האָפענונגען זענען יעצט צורונען געוואָרען. דער סעזאָן האָט געדויערט סך־הכל 8 וואָכען. היינט צו טאָג איז גאָר אַ קליינער פּראָצענט אַרבייטער בעשעפטיגט ביי עקספּאָרט־אַרבייט.

קינדער־גאַרדעראָבע (דזשיעצי־בנע") — בעשעפטיגט אַ 200 אַרבייטער. היי־יאָהר בכלל איז נישט געווען קיין נאָרמאַלער סעזאָן. היינט צו טאָג זענען אַכציג פּראָצענט אַרבייטסלאָז.

קאָלדרע־פאַך בעשעפטיגט אַ 100 אַרבייטערינס אויסער כאַלופּניקעס. היינט צו טאָג פולשטענדיג אַרבייטסלאָז.

קאַפּעלושען־מאַכער — בעשעפטיגט העכער הונדערט יודישע אַרבייטער. נאָרמאַל דויערט אַ סעזאָן 3, 4 חדשים. היי־יאָהר — 5 וואָכען. היינט צו טאָג 80 פּראָצענט אַרבייטסלאָז. זיי לייגען נישט יעצט גרויסע האָפענונגען אויפ'ן בעפאָרשטעהענדען שטרוי־סעזאָן. דאָס זאָל פערריכטען זייער מערכה.

שניידערקעס בעשטעלט האָבען שטענדיג אין דער צייט געהאַט זייער סעזאָן. זיי זענען אין קאַרנאַוואַל־צייט געווען בעוואָרפען מיט אַרבייט. היינט איז שטיל. נישטאָ קיין אַרבייט.

וועש־נייערינס איז דאָ אין לאָדז אַ צוויי טויזענד, נאָרמאַל פלעגען זיי זיין בעשעפטיגט ביי מייסטערס, וועלכע פלעגען אַרבייטען פאַר מאַגאַזינערס, אַרבייט אַהיים. און אויך דאָס העלפט נישט. פערהאַן זעהר ווייניג אַרבייט.

היטעל־מאַכער בעשעפטיגט אַ 150 אַרבייטער, געהאַט זעהר אַ שוואַכען סעזאָן, היינט צו טאָג הונדערט פּראָצענט אַרבייטסלאָזיגקייט.

אָהן אויסנאַהם פון די אַלע מאַגאַזין־פאַכען איז היי־יאָהר דאָס פאַרעלפאַך (הויזען־וועסט) אַ דאַנק דעם עקספּאָרט קיין ענגלאַנד געהאַט היי־יאָהר אַ זעהר גוטען סעזאָן, מ'האָט אמת געאַרבייט פאַר קליינע פערדינסטען אָבער דאָ דגעאַרבייט. ס'האָבען זיך אַ וואָרף געטון צו די אַרבייטען ווי הייסע־ריקען, מענשען, וואָס האָבען שוין יאָהרען נישט געאַרבייט ביים פאַך. יעצט איז שוין אָבער אַ שטילשטאַנד און זעהר אַ קליינער פּראָצענט אַרבייטער זענען בעשעפטיגט.

נאָך ערגער איז די לאַגע ביי די אַזוי־גערופענע בעשטעלטע פאַכען. די דאָ מען בעשטעלטע אַרבייטער האָבען היי־יאָהר געהאַט זעהר אַ שרויעדריגען סעזאָן, וועלכער האָט סך־הכל געדויערט 4, 4 וואָכען, און דאָס זענען אויך נישט אַלע אַרבייטער געווען בעשעפטיגט. היינט צו טאָג איז דאָס גאַנצע פאַך אַרבייטסלאָז. נישט אַ סך בעסער איז אין מענער בעשטעלטען פאַך ווי מ'אַרבייט נאָך טייל־ווייז. גרייטען זיך ווידער די מייסטער צו רעדוצירען דעם לוין. דאָס איז אַ קורצער סך־הכל פון דעם בעדייטענדען יודישען פאַך — די בעקליידונגס־אינדוסטריע. נאָך לאַנגע חדשים הונגעריען האָט דער סעזאָן געדויערט עטליכע וואָכען. היינט צו טאָג קען מען אָהן שום גוזמא פעסטשטעלען, אַז העכער 80 פּראָצענט בעקליידונגס־אַרבייטער זענען אַרבייטסלאָז, און גאָר אַנ'אומבעדייטענדער טייל בעקומען אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונג. דער רוב מנין ובנין פון די אַרבייטער הונגערט אין בוכשטעבליכען זין פון וואָרט, זיי זענען הפקר. די לאַגע איז טאַקי אַ מוראַ'דיגע. אַ שרעק כאַפּט אַרום, ווען מ'בעזוכט די שטובען פון די פעררהאַטע יודישע שניידער־אַרבייטער ווי לעבעדיגע שאָטענס דרייען זיי זיך אַרום אין די לאָקאַלען פון די יודישע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען. נישט קיין סך בעסער איז די לאַגע אין די איבעריגע יודישע פאַכען. ווענגען דעם אַ צווייטען מאָל.

אבי—דוד.

פערזענליכעס

היינט, מיטוואָך קומט נאָך לאָדז דער וויצע־פּרעזידענט פון אַלוועלטליכען יודישען טויב־שטומען־פעראַבאַנד ה' באָנומיל ליבאַן. זיין קומען שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט אַ געלד־זאַמלונג לטובת דעם לאָדזער הילפס־פעראיין פאַר טויב־שטומע. ער וועט אויך אַרויסטרעטען מיט אַ רעפעראַט היינטיגען פרייטאַג 7 אָוועגד אין לאָקאַל פון טויבשטומען פעראיין זאַוואַדזקאַ 4, און וועט אויך פיהרען די גענעראַל־פערזאַמלונג היינטיגען שבת 7 אָוועגד אין זעלבען לאָקאַל.

ענדערונגען אין די קאַמערני־קעס־רעווירען

(א) דער פּרעזעס פון לאָדזער קרייז־געריכט האָט דעם 17־טען עקזעקוציע־רעוויר אַנפערטרויט דעם ביז־איצטיגען קאָמאָרניק פון 18־טען רעוויר, מאַריאַן ליפּערט, און דעם 18־טען רעוויר דעם ביז־איצטיגען קאָמאָרניק פון 17־טען עקזעקוציע־רעוויר, ראַפאַל סאַקילאַרי.

די פעראָרדנונג גייט אַריין אין קראַפט דעם 1 פעברואַר. 1932.

פאַר פעלשען עטיקעטען אויף פעקלעך פוטער

(2) אין קרייז־געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען מאיר קאַכאַן, חיים קופערמאַן, משה אַלטמאַן, גבריאל לאַוויט, אברהם משה לוקסענבערג און ישראל האופטמאַן, וועלכע זענען בעשולדיגט געוואָרען אין פּאַקען פוטער אין געפעלשטע עטיקעטען פון דעם אָפּאַטאָווער פוטער קאָאָפּעראַטיוו.

ס'זענען אויסגעהערט געוואָרען אַ גאַנצע רייהע עדות, דאַן האָט גערעדט דער פּראָקוראָר ניקיטענקאָ און די אַדוואָקאַטען קאַבילינסקי, מ. רובין און וויזשניקעוויטש. דאָס געריכט האָט אַרויס געטראָגען אַנ'אורטייל לויט וועלכען קאַכאַן און אַלטמאַן זענען פערמשפּט געוואָרען אויף 300 זלאָטיס שטראָף יעדער. די איבעריגע זענען בעפרייט געוואָרען.

פון „וויזאָ"

היינט, מיטוואָך, האַלב 9 אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאַל פון „וויזאָ", שענקעוויטשאַ 26 א פאָרלעזונג פון ד"ר פעליציא פינעס אַ. ד. ט. „ווי אַזוי זאָלען מיר זיך צוזוערבען דעם צוטרוי פון אונזערע קינדער". אריינגאַנג פאַר מיטגלידערינס און אריינגעפיהרטע געסט — אומזיסט.

פערפיהרטע דינסטמיידעל פערסמ'ט זיך מיט גאַז

(2) אויף פעטריקאָווער 79 האָט זיך נעכטען גער'סמ'ט מיט גאַז דאָס 19־יעהריגע דינסטמיידעל אַניטאַ באָגדאַנסקאַ.

אין א גוסס'ן צושטאַנד האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

די סבה פונ'ם זעלבסטמאָרד איז, וואָס איהר חתן האָט זי פערפיהרט און אוועקגעוואָרפען.

עספּעראַנטאָ פאַר אַרבייטער

די באָראָכאָוו־שול אָרדענט איין חוץ דעם פעררהאַנענעם קורס פון עספּעראַנטאָ אַ צווייטען קורס פאַר אָנהעגער.

די איינשרייבונגען אויף דעם קורס ווי אויך אויף אַלע אַנדערע געגענשטאַנדען קומען פאָר, חוץ פרייטאָג און שבת און לאָקאַל פון דער שול, שרודמיעסקאַ 7

גנבות ביי יודען

(2) ביי יאַנקעל פוקס (נאָוואָמיעסקאַ 7) האָט מען אַרויסגעגנב'עט סחורות פאַר אַנ'ערך 5000 זל.

ביי טאָביאַש יאַסקאָוויטש (זגערזשער 38) האָט מען אַרויסגעגנב'עט גאַלאַנטעריע־אַרטיקלען פאַר 1100 זל.

ביי רוזשאַ אַססמאַן פון זאַוויערטשע האָט מען אויף ציגעל־גאַס 8 אַוועקגעגנב'עט אַ פעקעל מאַנופאַקטור פאַר 500 זל.

נייע פערוואַלטונג אין דער ת"ת „עץ־הדעת"

אויף דער פערזאַמלונג וואָס איז פאָרגעקומען אין ת"ת „עץ הדעת" קילינסקי 60 איז אויסגעוועהלט געוואָרען א נייע פערוואַלטונג פון פאָלגענדע פּערזאָנען: פּרעזעס חיים יצחק כהן, וויצע־פּרעזעסען וחמי דור באַמס, חנא האַמבורסקי סעקר. משה שלעסער, קאַסירער שלמה מענדל הערשליקאָוויטש, בעריש לאַסמאַן, ר' העניך צאַמבער, ישעיה גרינבערג, משה באַרנשטיין ר' יעקב בענדער, הירש טרענקעל, ר' גרשון קנאָפּ, עה"ע־פּרעזעס ר' מאָטעל סרעבניק, קאַנדידאַטען דוד קאָהן, בן ציון שידלאָ, וחים קאָוואַלסקי, שלמה טייטעל. ר' שלום בריסטאָווסקי, דור יוסף בערקאָוויטש. רעוויזיאָנס־קאָמיסיע אברהם וועלגאָוואַלסקי, פנחס הערשקאָוויטש, נטע אדלער. קאַנדידאַטען: יצחק בינקע אלעזר יאַקובאָוויטש.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
APOLLO
היינט און פאָלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם!
1) „גרעניץ־לעגיאָן"
סענסאַציאָנעלע דראַמע פון לעבען פון ווילדען מערב. — אין די הויפּט־ראָלען:
FayWray, Jack Holt, R.Arlen
2) „RANGO"
מעכטיגער קלאַנג־פילם, וואָס שילדערט די מדבר. אינטערעסאַנטער אינהאַלט!
נישט געזעהענע ביז איצט שפּאַנענדע מאָמענטען. —
נעכסטער פּראָגראַם: „דער גלאָקען־ציהער פון נאָטר־דאַם"
אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג—12 א זייגער בייטאָג.

היינט גרויסער קאָנצערט פון יאַסעלע קאַלאַדני

היינט, מיטוואָך, ערעפענט דאָס יודישע לאָדז א זעהר אַנגענעהמען סיורפּריז. עס טרעט אויף אין פילהאַרמאָניע זאַל מיט איין איינציגען קאָנצערט דער קעניג פון די יודישע הומאָריסטען און פערפאַסער פון יודישען פאָלקס־ליד און פּאַראָדיעס יאַסעלע קאַלאַדני.

צו זיינע גלענצענדסטע נומערן געהערן זיינע פּאַראָדירטע לידלעך אויף ווערטינסקיס מעלאָדיעס (ווי „וועלוועלע פאַבריקמאַכער" און „אמעריקאַנער גסים"), און זיינע אָריגינעלע לידער און איבערזעצונגען (מאָטיע דער שמיד" און „דאָס מוטער־הערץ") זעהר געלונגען זענען אויך זיינע הומאָריסטישע פּאַראָדיען אויף די אַקטועלע עניני־דיומא טעמען לויט פּאָפּולערע לידלעך און קופּלעטען („טיטינאַ", „מים יודעס", „בילאַ סיניאָריטאַ", "בלעק באָטאָן" א. א. שוואַכער זענען די פּאַראָדיען אויף יודישע און פאָלקס און טעאַטער־מאָטיוון אין סאַטירעס אויף פּאָליטישע טעמען („דיעט פון פאָלקס און טעאַטער לידער", „וואַהלען־דועט", „צריך לדבר ברית" אָבער אין אַלגעמיין גענומען, פערמאָגען אַלע נומערן פון זיין אייגענעם רעפּערטואַר פיינע איינפאַלען. שפּרודלדיגען הומאָר און מייסטערס אויך עסטעטישען ראַפינירטען וויץ. ס'איז א גלענצענדיגער שמאָף פאַר'ן יודישען רעוויו־טעאַטער.

אויף זיין היינטיגען קאָנצערט האָט יאַסעלע קאַלאַדני אָנגעגרייט פאַר לאָדז א פולשטענדיג נייעם פּראָגראַם.

היינט — אין „אַררט"

ווערט געשפּילט בלויז אי נמאָל

היינט ווערט געשפּילט אין „אַררט" צום 37־טען מאָל דער רעקאָרד־פּראָגראַם א. נ. „מ'לאַכט פון דער וועלט", וואָס האָט געמאַכט אַ ריזיגען רושם אויף דעם יודישען טעאַטראַלישען לאָדז.

נישט קוקענדיג אויף דעם איבעראַגענדען ערפאָלג פון דעם דאָזיגען פּראָגראַם ווערען שוין אינטענסיוו געפיהרט די רעפּעטיציעס פונ'ם צווייטען, ד. ה. 25־טען יובל־פּראָגראַם.

שבת, 12 א זייגער

וועט נחמן מייזעל האַלטען א רעפעראַט אין לאָדז

[illegible]לע ליבהאָבער פון דער יודישער שיינער ליטעראַטור און די יודישע אינטעליגענץ בכלל וועלען [illegible] דעם היינטיגען שבת פאַרמיטאָג די געלעגענהייט צו בעגעגענען זיך פנים אל פנים מיט דעם בעקאַנטען יודישען קריטיקער און עסעאיסט, ה' נחמן מייזעל, וועלכער איז זיי צום מערסטען בעקאַנט פון זיינע צאָהלרייכע ליטעראַרישע אַרבייטען אין די „ליטעראַרישע בלעטער" און אין אַנד. ציי־טונגען.

נחמן מייזעל איז איינער פון די ענערגישסטע און איבערגעבענסטע טוער אויפ'ן געביט פון דער יודישער יונגער קולטור, און זיין נאָמען איז בעקאַנט אומעטום, וואו עס גילט די אַנגעזעהענקייט און חשיבות פון יודיש, פון יודישע ליטעראַטור און קונסט.

עס איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואָס זיין ערשטער רעפעראַט אין לאָדז, וועלכען ער וועט האַלטען שבת אינדעפריה אין „אַררט" (אַליע 1. מאַי 2) און מיט וועלכען ער וועט אַרויסטרעטען צום ערשטען מאָל עפענטליך אין לאָדז — האָט אַרויסגערופען אַזאַ שטאַרקען אינטערעס.

גוט מאָרגען!

לאָדזער „פילאַנטראָפּיע"...

אקעגען דעם, וואָס איהר זאָגט: לאָדזער פילאַנטראָפּיע. לאָדז, די שטאָט פון קוימענס און רויך, איז סטראַשנע פילאַנטראָפּיש. אין לאָדז דאַרף מען אינגאַנצען נישט קיין געלד. אַנ'אָרימאַן קומט נאַקעט און באָרוויס קיין לאָדז, ווערט ער אין איין טאָג פערזאָרגט מיט כל טוב. מלבושים און שיך בעקומט ער פון „מלבוש־ערומים". א דירה מיט אַלע „וויגאָדעס" בעקומט ער אין לינת־אורחים". פריהשטיק עסט ער אין „נותן לחם". מיטאָג — אין „בית לחם", נאַכטעסען — אין „תומכי אורחים", טאָמער ריכט זיך זיין ווייב אין קימפּעט, האָט ער — „לינת החולים". פאַלט ער אַוועק פון הונגער און חלשות — איז דאָ א „לינת הצדק", און נאָך אַזאַ „שפּאַציר" קומט דער לעצטער — „חסד של אמת"...

מיר זאָגען עס אקעגען דער לאָדזער פילאַנטראָפּיע, לאָדז, בפרט די לאָדזער זענען „גוואַלטאָוונע" פילאַנטראָפּען — נאָט אייך צוויי פאַקטען:

פאַקט נומ. 1.

די לאָדזער קהלה הויבט אָן אַנ'אַקציע — א פילאַנטראָפּישע, פערשטעהט זיך — הילף פאַר די פרנסה'לאָזע לאָדזער יודען. פון וואַנען נעמט מען כסף? גאָר פשוט: א קריזיס־שטייער פון אנדערע לאָדזער קבצנים...

פאַקט נומ. 2.

נישט צוזעהען דעם צער פון די ארבייטסלאָזע מאַכט מען אַנ'אַקציע העלפען די ארבייטסלאָזע. נו, פון וואו נעמט מען כסף? — גאַנץ איינפאַך: — מ'מאַכט א 10 פּראָצענטיגען צושלאַג צו די רעכענונגען פון די קאָנסומענטען...

או מ'שמועסט „פילאַנטראָפּען" איז דאָך ישט שייך!..

אב—נעק

היינט שפּילט רעגינא צוקער

אין פאָלקס־טעאַטער (זגערזשער 17) „ציפּקע פייער"

די בעליבטע אַרטיסטין רעגינע צוקער וועלכע האָט אַנ'אויסערגעוועהנליכען ערפאָלג מיט איהרע גאַסטשפּילען אין לאָדז שפּילט היינט אין פאָלקס־טעאַטער די זעהר קאָמישע אָפּערעטע „ציפּקע פייער" אין וועלכער זי איז אָהן קאָנקורענץ. די אָפּערעטע ווערט געגעבען נאָר איין מאָל. פרייטאָג ווערט אויפגעפיהרט מיט רעגינע צוקער צום ערשטען מאָל צימבאַליסטס אויפפיהרונג „די יודישע שיקסע".

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 20 יאַנואַר 1932

11,58 צייט־סיגנאַל 12,10 גראַמאַפאָן. 3,50 גראַמאָפאָן. 4,20 פאָרלעזונג. 4,40 גראַמאַפאָן 4,55 לעקציע ענגליש. 5,10 פאָרלעזונג. 535 מוזיק 6,50 פערשידענעס. 9,15 פּאָסט־קעסטעל. 9,30 רעפּערטואַר. 9.45 ראַדיאָ־פּרעסע. 8,00 פעליעטאָן 8,15 פאָלקס־מוזיק. 9.15 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 9,30 פידעל־קאָנצערט. 10,25 קאָמוניקאַטען 10,30 אויסלענדישע טראַנסמיסיעס.

היינט און פאָלגענדע טעג!
דער גרויסער און גענויאַלער
CHARLIE CHAPLIN
אַרטיסט, רעזשיסער און קאָמפּאָזיטאָר
פון מייסטערווערק א. נ.
„ליכט פון דער
גרויסער שטאָדט"
געזעגנט זיך הערצליך מיט זיינע ליבלינגען מיט זיין לעצטען פילם, וואָס האָט דערגרייכט דעם גרעסטען סוקצעס אין דער גאַנצער וועלט. — אין דער ראָלע פון דער בלינדער בלומען־פערקויפערין
Wirginja Cherrill
טראָץ דער גרויסער קאָסטען פון פילם, זענען די פרייזען נאָרמאַל.
אָנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 א זייגער בייטאָג.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHETA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
„דער דזשאדז-קעניג“

אין די הויפט-ראלען:
LAURA LA PLANTE
JOHN BOLES
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.
נעכסטער פראגראם: „מיליאן זובעלע“
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

Samochody
i motocykle używane
Kupno, sprzedaż, komis,
zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

ביכער
א היים
אויסצולייענען!
פוילישע און יידישע בי-
כער גיב איך א היים
אויסצולייענען צו די
ביליגסטע פרייזען
אויף חודש און שטיק.
איהר קריגט אויך צו קויפען
ביליג דאמאלסקע ביכער,
טעאטער-פיעסען און לידער.
צו בעקומען ביים ציימונג-
פערקויפער וועליאזש
אלטע-שטאט 1.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיס-
טונג פאר קראנקע אויף קילעם פאר מענער ווייבער און קינדער.
פערשידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערם און פיס

פערלאזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-
בראך ווערט גרויס אזוי ווי א טעגשען-קאפ, אדער אזוי
ווי א וואסער-קאפ. און עס פאלט אריין אין דעם כוס און
דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען
די קישקעס ווערט ער בראגדיג און שטערבליך. ספעציעל
געמעגט הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט נגם דורך גרויסע
פראפעסאר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג. און פון דייטשע
פראפעסאר דאקטאר בראכורענונג בעזאטונגען זיכער דעם
פערדטען און געפעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערם
ליעמונגען מיט הייל-גארסעטן און אפאראטן פאר פערקרומטע

פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געמעגע פיס און הענד, געמעגע וואקעו,
פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. שפרעכשטונדען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען סן; די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען
האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ.
דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן סערויזערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

און עסמיין מאכטער אנטשא 12 יאהר אלט האט געליטען אויפ'ן רוקען-ביין. היינט, א דאנק דעם פער-
לעגטען גארעעט דורכ'ן ה' דיר. ם. ראפאפארט, און לאדז, וואלטשאנסקא 10 פיהל איך מיך זעהר גוט
דראהם איהר קיין שום געפאהר נישט מיין דאנקבארקייט איז גרויס.

Felczak A. Łódź, ul. Borysza 7

יעדער איינציגער
האט זיך אי-
בערציינגט,
אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווילצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191=00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

שייטלען
מיט פאריזער
שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיענגא 5
2-טער הויף, לינקס 2-טער שטאק.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

ENGLISH
פאראנפאנגער און פארט-
געשריטענע. קאנווערסא-
ציע, ליטעראטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פע-
דאגאג. – אפערטען אין
אדמיניסטר. פאר „Mir“

---

44 | וויכטיג פאר מחותנים! | 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערציינט אייך
נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל
שעהן, גוט און ביליג.
בעמ: בקויף אויך געניצט מעבעל.
44 | דיוואנעס א. ז. וו. | 44
קומט און איבערציינט אייך!

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

2-ch solidnych panów przyjmę na mieszkanie przy inteligentnej rodzinie za niskiem miesięcznem wynagrodzeniem. – Pomorska 14, front, II piętro, m. 4. 677

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוי-
נונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע
בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלט. גע
וועלבען, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעב-
לירטע צימערען, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פער-
שידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאך
דורך דער ביורא „לאקום“, וואס ערלעדיגט פינקטליך
און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ.
אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62,
פראנט 2. שטאק, טעל. 15-166 טעטיג פון 8
פריה ביז 8 אווענד.

עס איז נויטיג

א פאדרענטשנע מיידעל צו דאמען-וועש קען
זיך מעלדען ציגעל-נאס 4, וו. 12. 431

א רונד-זשאקארד - ארבייטער, קוואליפיצירט
צו ראשעל'ס מאשין קען זיך מעלדען ביי מ.
פרענקעל, פולנאצנא 27. 426

פערשידענעס

ס'ווערט געזוכט צו קויפען א שאמאס-קון
(אין גוטען צושטאנד). אדרעס אבצוגעבען אין אדמ
פון דער ציי-ונג.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז-
און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בעניימט די אויפנאהמען און רענטגענאלאגיע
אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכמ.
זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין וועגערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף
מיעלטשא-סקיעגא 12 (שקאלנא) טעל. 118-28
פון 7—9 אווענד, זונטאג פון 4—6 נאכמ.
אונבעמיטעלטע און ארבייטסלאזע בעראטונגען און דערהיים
מיטוואך און זונטאג בחנם.

Dr. med. Eychner Jakób
ספעציאליסט פאר אינערליכע און קינדערקראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
שרודמיעסקא 12, טעל. 24=111
עמפפאנגט טעגליך פון 6-7 אווענד

DR. MED.
RACHELA LEWI
ספעצ. קינדער-קראנקהייטען
זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 24
טעלעפאן 72=142

אנ'ארט צו שלאפען
פאר 1 אדער 2 יונגעלייט
אין אפצוגעבען פון זאפארט. — צו ע פאהרען
פיעטריקאווער 33, אויפ'ן 2. הויף, פארטער

מאשין-לעכער
ווערדען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
– – טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. – –
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –
וויזיט 3 זל.

Dr. A. SZMIRGELD
ספעציאליסט פון נערוועזקראנקהייטען
שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)
היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-
ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-
קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ריעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בזשעזשינסקער 11
טעלעפאן 63=137
מ'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
וואלינסקי, זאלצוואסער, לובישש, סלא-
באדסקי, קערשנער, שיפמאן, שמירגעלד,
שמערלאווסקי.
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פון הויט און וועגערישע קראנק-
הייטען, מענער-שוועכע און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8–10; 4–8 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 17=183
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצעדוריע פון זעמאליכע ארטאפעדישע
אפאראטען ווי: וקלארקעס אויף פלאטפוסען, קונ
הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און
געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאג
אין יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי“) טעל. 72=134
נעהמט אן פון 2 $_1/^2$ – 4 און פון 7 – 8 אווענד.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 90=216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט
אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג
מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6–5
א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ 8 „
ביי קליינע אנאנסען: יעדער ווארט 50 גר. ... 100 ... מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.